

DRUŽINSKI TIEDNIK

Leto XVI. V Ljubljani, 16. novembra 1944. Št. 46 (783)

Poštenje več velja kakor sto oralov sveta.

/Slovenski rek

UREDNIŠTVO in UPRAVNIŠTVO:
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 14/III.
Poštni predal št. 253. Telefon št. 33-32.
ROKOPISOV ne vračamo, nefrankiranih
dopisov ne sprejemamo. Za pismen
odgovor je treba priložiti 2 L v znakmah.

NAROČNINA: 1/4 leta 15 lir, 1/2 leta
30 lir, vse leto 60 lir. Račun poštne
hranilnice v Ljubljani št. 15.393. Naroč-
nino je treba plačati vnaprej. — Po-
samezna številka stane 1.50 lire, stare
številke 2.50 lire. — OGLASI po tarifi.

Za bivšimi častniki vprizarjajo boljševiki
ne samo v Beogradu, ampak tudi v ostalih
srbskih krajih pravo gonjo kakor na divja-
čino. Prijete častnike odpeljejo v posebno
koncentracijsko taborišče, kjer so najstrože
zastraženi. Svoji aretiranih častnikov se
boje, da se zanje pripravlja nov Katin.
Adria-Zeitung (Trst)

Nacionalni Rusi proti Stalinovi tiraniji

Iz manifesta generala Vlasova
(Gl. tudi poročilo na 2. in slika na 6. strani)

Kakor poročamo na 2. strani, se je v Pragi sestala ustanoviteljna skupščina odbora za osvoboditev ruskih narodov. Na skupščini je general Vlasov prebral manifest, iz katerega povzemamo:

Odbor za osvoboditev ruskih narodov si je zadal za cilj:

a) strmoglaviti Stalinovo tiranijo, osvoboditi narode naše domovine boljševiškega sistema in jim vrniti pravice, ki so si jih izvojevali z ljudsko revolucijo l. 1917.;

b) lonceati vojno in skleniti časten mir z Nemčijo;

c) ustvariti novo, svobodno državo brez boljševikov in izkoriščevalcev.

Za ustanovitev te nove države narodov naše domovine proglašajo odbor tale temeljna načela.

Tu našteva manifest 15 točk, ki jih zaradi pomanjkanja prostora podajamo v zgoščeni obliki:

Enakopravnost vseh narodov Rusije; prijateljstvo z vsemi zavezniki in delavci ob čim večjem pospeševanju meddržavnega sodelovanja; velikopotezni državni ukrepi za utrditev družinskega življenja in zakona ob dejanski enakopravnosti žene; odprava prisilnega dela, razpust kolhozov, brezplačna izročitev vse zemlje v kmetovo zasebno last in črtanje vseh dolgov; obnovitev z delom pridobljene zasebne lastnine in obnovitev trgovine, obrti, rokodelstva;

ustvaritev pogojev, ki naj omogočijo delovanje duševnih delavcev v korist naroda; socialna pravičnost in varnost delavstva pred slehernim izkoriščanjem; pravica do brezplačnega šolanja, dopusta in starostne oskrbe; svoboda vere, vesti, tiska in javnega nastopanja;

izpustitev vseh političnih ječnikov boljševizma; nikakršnega maščevanja ne preganjanja tistih, ki opuste svoj boj na strani Stalina in za boljševizem, ne glede na to, ali so se borili iz prepričanja ali pa prisiljeni;

obnova od vojne porušenih mest in vasi na stroške države; državna preskrba invalidov in njihovih družin.

Za uspeh našega revolucionarnega pohoda proti boljševizmu, nadaljuje manifest, nam je porok okoliščina, da organizirane oborožene sile ruske in ukrajinske osvobodilne vojske in kozackih, kavkaskih, turkестanskih, tatarskih in beloruskih oddelkov čedatje bolj naraščajo, da obstoje oborožene protisovjetske sile v sovjetskem zaledju in da čedalje bolj naraščajo opozicijske sile v ljudstvu samem, prav tako kakor tudi v državnem aparatu in v rdeči vojski.

Odbor za osvoboditev ruskih narodov vidi v strnitvi vseh nacionalnih sil in njih podreditvi pod skupno nalogo — uničenje boljševiške moči — glavni pogoj za zmago nad boljševizmom. Zato pozira vse proti Stalinu napreje revolucije in opozicijske sile, hkrati pa odločno odklanja vsa reakcionarna stremeljenja, ki morejo okrniti pravice narodov.

Odbor pozdravlja pomoč Nemčije pod pogoj, ki ne kršijo ne časti ne neodvisnosti naše domovine. Ta pomoč predstavlja danes edino realno možnost za organiziranje oboroženega boja proti Stalinovi kliki.

Manifest končuje s trojnim apalom: na častnike in vojske armade za osvoboditev ruskih narodov; na častnike in vojske rdeče vojske; in na brate in sestre v domovini.

Fronte se drže

Iz vojnih poročil nemškega vrhovnega poveljstva v preteklih 7 dneh: Obstrelihanje londonskega velepodročja, ki je že od 15. junija z majhnimi presledki pod ognjem V. I. smo zadnje tedne očitali z uporabo še mnogo uspešnejšega razstrelivnega sredstva V. 2.

Ob Iorenški meji se je med Metzom in rensko-marnskim prekomom razvila sredi preteklega tedna težka obrambna bitka proti siloviti napadajočim Američanom. Sovražniku se ni nikjer posrečilo prebiti našo fronto.

V Italiji je sovražniku uspelo vdreti v Forlī, drugače se pa na tej fronti kljub srditim britanskim napadom položaj ni bistveno izpremenil.

Na Balkanu smo v teku svojih premikov izpraznili Kumanovo. Pri Apalnu so boljševiki prekorčili Donavo, nov poizkus da bi prišli čez reko, smo razbili. Južno od Budimpešte smo onusili mostišče Dunaföldvár. Vsi sovjetski poskusi prebiti naše fronte vzhodno od Budimpešte so se izjalovili. Na ostali vzhodni fronti ni posebnih izprememb.

Sovremeniški teroristični letalci so 7. l. m. bombardirali Maribor in povzročili nekoliko škode na poslopih.

DŽUGAŠVILJEVO SLOVANSTVO V PRAKSI

Srbi pod boljševiško strahovladno

Trgovine oplenjene, borski rudarji živi zažgani, kmetje izropani, bivši jugoslovanski vojaki in častniki v koncentracijskih taboriščih: takšna je svoboda, ki jo prinašajo, osvoboditelji z vzhoda

Ko je pred mesecem dni Beograd padel v »osvoboditeljske« roke boljševikov, so zasijali obrazi naše ofarje. »Sovjetji prihajajo in vas je strah,« so govorili ti obrazi. »Le počakajte, tudi naši kraji pridejo na vrsto in takrat se pripravite. Neusmiljen bo obračun, nikomur ne bo prizaneseno. Vse, kar ni naše, bo likvidirano. Tedaj pride naš veliki dan: mogočna Sovjetska zveza nas bo vzela pod svoje okrilje in takrat bo slovenski narod svoboden: mi, kar nas je pravih, bomo dobili vaše hiše, trgovine, obrti, mi bomo direktorji, vi, kolikor vas bomo milostno pustili pri življenju, boste pa naši hlapci, ker drugače vredni niste. Živel naš veliki, naš genialni maršal Stalihi!»

Te misli si tiste dni lahko kar bral z obrazov nekaterih ljudi, ki so te prezirljivo zviška gledajoč srečavali na ulicah. Od drugih, še objestnejših, a hkrati manj s politično modrostjo obremenjenih, si kaj podobnega lahko celo slišal. (Danes seveda ni več triumfa na teh obrazih: zima sili v hišo — »odrešiteljeva« pa od nikoder.)

Srečeval si tudi druge ljudi, tako imenovane hejslovanske fantaste. Tudi njihovi obrazi so sijali ob blaženosti: Slovani prihajajo, modri Stalin je prehitel Angleže, Nemci beže — česa hočeš, slovska duša, še več?!

(Da so Srbi — mimogrede povedano, takisto nekakšni Slovani — morali pred Stalinovimi »Slovani« zbežati iz svoje domovine, teh poklicnih sanjačev ne moti.)

Bili so tudi še tretji, sorazmerno trezni in prav zato nekam zaskrbljeni ljudje. Ljudje, ki se zavedajo, da se boljševizem v bistvu prav nič ne razlikuje od sistema, ki se je v znamenju ropa, požiga in umora naselil v naše gozdove. Ljudje, ki drugače niso nepismeni, le poguma jim manjka, da bi prodrli v politiko do vseh njenih poslednjih brutalnih konsekvenc. Čeprav vedo, da tudi pri Sovjetih Janez samo tisto zna, česar se je Janež učil, so se skušali opajati

z iluzijo, da bo v naših krajih vendar je nekoliko drugače. Saj smo na koncu koncev zavezniki, smrt božal Ni vrag, da ne bi bilo pri nas drugače kakor pri premaganih Fincih, Romunih in Bolgarih! Vrhu tega: če bi kaj bilo, bi bili vendar Nemci že zdavnaj obesili na veliki zvon!

Medtem je zamolklo odmevalo iz Srbije: rop, požig in umor. Posamič so prihajali begunci, ki so se rešili iz beograjskega paradiža. Svoboda? Bratstvo? Enakost? Zastarela gesla, ki jih je napredek, prihajajoč z vzhoda, pometel in namesto njih uveljavil nova, sodobnejša: lačni sovjetski vojaki svobodno ropajo in v bratški vzajemnosti s Titovo drhaljo ustvarjajo s požigi in umori enakost med »osvobojenim« prebivalstvom.

Pa zlostajmo še druge. Tržaška Adria-Zeitung prinaša tole poročilo iz Bratislave:

Odločna protikomunističnost Srbov se razodeva čedalje jasneje, odkar so komunisti vdrla in srbsko ozemlje. Spet se izpričuje borbeni duh tega naroda, ki je odločen odgovoriti na krvavi boljševiški teror v Beogradu s protiterorjem in skrajnim odporom. Nacionalno zavedni Srbi se zbirajo v manjše ali večje četaške skupine in nastopajo proti boljševikom ne samo v nepričakovanih napadih iz zased, ampak tudi v odprtem boju: celo v prestolnici so komunisti stalno izpostavljeni napadom teh skupin.

Srbi pripovedujejo še tole: Po beograjskih ulicah se posebno ponoči slišijo strelji, namenjeni osvobozanim sovjetskim častnikom in vojakom. Mnogoštevilne detonacije, ognji in eksplozije dokazujejo, da so tudi saboterji na delu. Tako so n. pr. srbski nacionalni borci pred kratkim spustili v zrak tračnice na železniški postaji v Žitkovcu, da sta se iztirila dva boljševiška transportna vlaka, polna vojaštva. V Smederevu so srbski nacionalisti zažgali bencinska skladišča in zanetili velike požare.

Odpornost eibanje je zalelo tudi že najmanjše vasi. Tako se dogaja, da kmetje krvavo naženo sovjetske komisije, ki prihajajo zasegat njihove

pridelke, nato se pa z vsem svojim imetjem zatečejo pred komunističnimi tolpmi v hribe. Posledica je, da nastopajo boljševiki v Srbiji posebno okrutno in z nezasišanim terotiem. Pota njihovega prodiranja so zaznamovana z grozo in krvjo.

V tresh vaseh v bližini Požarevca so boljševiki prišli tamkašnje pope in jih trpinčili, nato pa približi z žebli na skedenj. V okolici Bora, znanega po bakrovih rudnikih, so boljševiki pometali več delavcev v rov. Iih polili z bencinom in zažgali.

Posebno krvočno so boljševiki divjali v okolici Raške, mesteca zahodno od Niša. Besni zaradi nacionalnega prepričanja prebivalstva so vprizarili pravcat pokol, ne prizanašajoč niti ženskam in otrokom.

Iz Zajčarja, mesta tik ob bolgarski meji, so srbski četaši boljševike 24 ur po njihovem vkorakanju vrli nazaj. Toda teh 24 ur je boljševikom zadostovalo, da so vse trgovine v mestu in mnogo stanovanj popolnoma oropali, prebivalce, ki so se drznili plenilec postaviti po robu, pa pobili. Komunistična drhal, ki je bila hkrati z boljševiki vdrla v mesto, je v zajčarski bolnišnici 17 srbskim ranjenecem prerezala vratove.

Begunci iz Beograda pripovedujejo, da tam že deluje NKVD (naslednik zloglasne GPU) in da na debelo aretirajo ljudi. Posebno ima na pikli častnike in vojske nekdanje jugoslovanske vojske. Za bivšimi častniki vprizarjajo boljševiki ne samo v Beogradu, ampak tudi v ostalih srbskih krajih pravo gonjo kakor na divjačino. Prijete častnike odpeljejo v posebno koncentracijsko taborišče, kjer so najstrože zastraženi. Svoji aretiranih častnikov se boje, da se zanje pripravlja nov Katin.

Upravo dela od boljševikov zasedene dežele je dobil roparski poglavar in maršal po Stalinovi milosti Josip Broz-Tito, in tod izvaja Titove tolpe pravo strahovladno. Banditi so zasegli vse zaloge žita in živil, pri čemer je prišlo do mnogih spopadov s kmeti. Boljševiške tolpe divjajo z ognjem in mečem nad kmetjskim življenjem, ker je stoodstono protikomunističen. Posledice se že kažejo: nacionalni borci v planinah dobivajo čedalje večji dotok iz srbskih vasi.

Führerjeva poslanica nemški ljudski vojski

Mogočna manifestacija nemškega naroda za boj do zmagovitega konca

Monakovo, 13. nov. Udeleženci pohoda z dne 9. novembra 1923, so doživeli letos za svoje padle tovariše edinstveno spominško svečanost. V zgodovinskem mestu bojnih zborovanj za novo Nemčijo se je zbralo simbolno nekaj batalionov nemške ljudske vojske k zapirjezi pred krvno zastavo.

Po mogočni manifestaciji neom ne volje za borbo do končne svobode nemškega naroda je Reichsführer SS in poveljnik nadomestne vojske Heinrich Himmler prebral Führerjevo poslanico.

Poslanica pravi med drugim:

»Zahtevje totalnega vojskovanja so me prisilile da sem preložil spominško svečanost 9. novembra na to nedeljo. Prav tako mi delo v glavnem stanju ne dovoljuje, da bi ja tudi le za nekaj dni zapustil. Razen tega smatram, da ne obstoji razloga mola naloga toliko v prirejanju govorov, kakor pa v pripravah in izvedbah vojnih ukrepov, ki so najin za dokončno zmagoslavno končanje te vojne. Zakaj prav tako kakor v času krize leta 1923, me preveča tudi danes ena sama vodilna misel: Danes moramo se prav posebno storiti vse kar potrebujemo za našo uspeh! Kakor smo takrat po desetih letih lahko upravičeno rekli mrtvim tovarišem, da so vendar zmagali, tako mora in bo tudi v velikih borbah našega naroda za biti ali ne biti zmaga na koncu pripadla njim, boreč se fronto in nič manj junško bojujoč se domovini. Res so se časi v primerj z letom 1923, izpremenili, toda ostalo je bistvo nam vsiljenega boja:

1. naš lastni cilj, namreč ohranitev našega naroda, zagotovitev njegove bodočnosti z vsemi sredstvi in na...

2. cili naših sovražnikov, uničenje našega naroda, njegovo pokončanje in s tem konec njegovega obstoja.

Führer je nato orisal junško borbo nemškega naroda proti tistim ki ga hočejo uničiti, t. i. proti mednarodnemu židovstvu in boljševizmu, in poudaril, da se Nemčija kljub strahopel-

nemu odpadu nekaterih svojih zaveznikov in v zvlie podlemu izdajstvu, ki ga je pripravljala notranja klika, še neomajneje bori za svojo svobodo in za rešitev evropske civilizacije. Potem je nadaljeval:

Po 20. juliju me je najbolj prevzelo in razveselilo delstvo, da so vojska, mornarica in letalstvo — vojska SS je bila že prej izven dvoma — tako prežete z narodnosocialističnim duhom, da nam ni ostalo nič drugega, kakor da pomočemo navredne iz stranke, države in vojske in tako izvedemo popolno enotnost stranke, naroda, države in vojske.

Kljub temu so bile posledice tega izdajstva urenke. Naši nasprotniki so misleč, da lahko sedaj Nemčijo na hitro pomandraj, strnili vse svoje sile. Da se jim je načrt ponesečil, se moramo zahvaliti junštvu vojske, predvsem pa hrabremu vedenju nemške domovine.

Tako maršira popolnoma enakovredno poleg starih vojakov vojske, mornarice in letalstva danes vojska domovina ne le s svojimi možmi, starčki in mladeniči, temveč tudi ženskami in dekletji.

Ako pregledam skupno vsoto vseh ogromnih naporov, ki jih danes donirana naš narod, vse trpljenje, ki ga morajo prestajati milijoni ljudi v naših mestih, pot naših delavcev in delavk ter podeželskega prebivalstva, potem bi vprašal zločince z dne 20. julija le še tole: S kakšno pravico zahtevamo take žrtve, ako nismo sveto prepričani, da bomo ob koncu tega boja očitali nemško ljudsko državo, jo še bolj izgradili in končno napravili to veliko obdobje našega naroda za rojstvo uro Nemčije, ki ne bo le navzven obsegala vseh Nemcev, temveč jih tudi navznotraj osredila?

Neomajno sem odločen, da dam znanjem v tem boju prav tako svetel zgled, kakor so ga dali veliki Nemci v prejšnjih dobah. Moje lastno življenje ne igra pri tem nikake vloge, to se pravi, niti svojega zdravja, niti

življenja ne bom čuval pri izpolnitvi nalog, ki so mi naložene kot prvemu Nemcu. Ako v tem času nemškemu narodu malo ali redko govorim, storim to zato, ker delam in izpolnjujem one naloge, katere mi je naložil čas in katere moramo izpolniti, da zopet obrnemo usodo. Ker imam voljo in ker moj narod zvesto stoji za menoj, ne dvomim niti trenutek, da bomo na koncu uspešno prestali določo preizkušeni in da se bo nato približala ura, ko nam bo Vsemozorni spet prav tako podelil svoj blagoslov kakor v dolgih dobah pred tem. Zato upam z neomajnim zaupanjem, da bo z našim delom in z našimi žrtvami nekega dne prišel trenutek, ki bo končno z uspehom kronal naše delo.

Rešitev našega naroda iz stisk in nevarnosti, zagotovitev življenja naših otrok in njih polomecev do daljnjih rodov, to je naš cilj. V senci našega naroda pa koraka ona Evropa ki občuti, da ne gre danes le za nemško usodo, temveč za bodočnost vseh onih narodov, ki se prištevajo k Evropi in ki zaveštno odklanjajo boljševiško barbarstvo.

Tako pozdravljam iz daliave svoje stare tovariše iz stranke z zagrizeno odločnostjo, s svojim starim nezlomljenim bojnim pogumom in z neomajno samozavestjo. Pri tej priložnosti se še enkrat zahvaljujem borcem pred 21 leti, ki so nam prav tako dali zgled za bodočnost našega naroda Velikoneškega Reicha.

Poročili so sledile viharna ovacije navdušenja.

Reichsführer SS Himmler je nato zapriregel ljudsko vojsko.

S petem narodnih himen se je pomembna svečanost zaključila. Enako kakor v Monakovem so stotisoč nemške ljudske vojske prisegli v nedeljo Führerju zvestobo tudi v vseh drugih mestih nemškega Reicha. Tako je 80milijonski narod na manifestant način potrdil svojo neomajno voljo za svoj obstanek in za boj do zmagovitega konca.

Ali je nemara le res?

Eden izmed najboljektivnejših opsovalcev boljševizma, bivši sovjetski častnik I. L. Solonevič je v svoji knjigi Rossija v Konclagere (Rusija v koncentracijskem taborišču), ki je prevedena že na mnoge jezike, opisal tudi usodo tistih tujih delavcev, ki jih je komunistična agitacija svoječasnno premamila, da so skrivaj pobegnili iz svojih »buržujskih« držav v »delavski raj«, iz njegove knjige objavljamo poglavje o usodi finskih komunističnih delavcev. I. L. Solonevič piše:

Nazadnje smo videli (v zbiralni jetnišnici) tudi mrke postave, polne brezmejnega obupa in brezizglednosti, ki so korakale po sprehalnem krogu kot »prominentni tovariši«. Bili so sami finski delavci, ki so bili prišli na najrazličnejše, večidel pač nelegalne načine v deželo »gradačega se socializma« in »domovino delovnega ljudstva«. Surovo jih je sprejela ta nova domovina. Prvič ni vedela kam niti s svojimi lastnimi »delovnimi ljudmi«, drugič tudi ni imela veselja pokazati tujim delavcem sovjetsko revščino, lakoto in množično streljanje. Na drugi strani pa tudi ni bilo priporočljivo, poslati jih nazaj v njihovo domovino, ker so videli Sovjetijo iz najneposrednejše bližine, in ne morda le skozi okno spalnega voza kakega brzovlaka.

Tako so zdaj nihali naprej in nazaj po krogu zbiralnega jetniškega dvorišča, nevedči ruskega jezika, brez prijateljev, brez znancev, iztrgani iz svobode svoje neproletarske domovine, in zašli v proletarsko jetnišnico. Ti proletarski priseljenci — legalni, napol legalni in nelegalni — so nudili človeku žalosten pogled. V Sovjetsko zvezo so bili privabljeni po brezkrojni komunistični agitaciji, ki jim je pripovedovala o lepotah socialističnega paradiža, kar je bilo tako značilno za propagando v dobi prve petletke in za prva upanja, ki so jih stavili vanjo. Vse je pričakovalo viharo naraščanje industrije in s tem veliko povpraševanje po delovnih močeh; vse je pričakovalo »še nikoli dotlej ne doživljeni dvig blagostanja najširših množic delovnih ljudstev. Kaj vse se ni takrat obljubljalo in pričakovalo: Petletka se je pričela in se je končala, in pokazalo se je, da še za domače delavce ni bilo vselej prostora, da se je vsem ostalim stiskam pridružila še stalna nevarnost brezposelnosti in da so druge široke množice od »blagostanja« še bolj oddaljene, kakor so bile v začetku petletke. Sovjetska vlada se je sama trudila, da bi preprečila dohajanje tujih delavcev in se iznebila nezaželenih vrtnencev, katere je bila prej sama privabila v deželo na podlagi posebnih pogodb kot specialiste, pa jih zdaj ni mogla ne pošteno plačati ne nahraniti. Toda agitacije v tujini klub temu še vedno ni bilo konec. Bilo je na tisoče preslepljenih idealistov, ki so hoteli, omanjeni od čudovitih upani, kakor muhe na med, zvečine naskrivaj, brez potnih listov, čez meje v Sovjetsko zvezo in prišli potem v žrela škuc GPU.

Politično prepričanje takih ljudi je mogoče spoštovati ali tudi ne, toda obžalovati jih je treba v vsakem primeru. Tjiso spadali med tiste kominternske žrece, ki so prihajali v Sovjetsko zvezo zvečine legalno, včasih pa tudi s potnimi listi, ponarejenimi od sovjetskih zastopstev samih, da se naučijo udobja in lepote Krima in Kavkaza na račun ruskega ljudstva, in so živeli na račun in snaba, »posojil« ali preprostih darov. Ti tuji delavci, idealisti, so bili zbežali od slabosti z njimi ravnanjocih kapitalistov k svojim socialističnim bratom, in ti bratje niso imeli zanje nič drugega, kakor da so jih prišli in vklentene odpeljali v zapore GPU. Srečal sem take ljudi v različnih pokrajinah Sovjetske zveze, med drugim tudi v bližini finske meje v Kareliji, od koder so jih vozili na tovarnih avtomobilih in strogo zastražene z organi GPU v zapore v Petrozavodsk. Takrat sem živel v vasi Kojkori, da si izberem pot za naš nameravani pobeg iz socialističnega paradiža, medtem ko so oni sili v vani. Bili so sestradani in začuden. Videli so bili še zelo malo, toda tudi tisto, kar so, je zadostovalo za njihove temne slutnje. Noben med njimi ni znal ruski in nobeden med strazniki ni razumel nobenega tujega jezika. Tako sem prišel za nekaj trenutkov mednje kot tolnač. Eden od njih je znal nemški. Prevaljal sem njegove besede ob predirnih pogledih pot tucata čekistov, ki niso odtegnili pogledov, z mojih ust. Fince je znal nemški prav slabo, tako sem bil prisiljen povoriti zelo glasno in razločno. Med pazniki je bil neki Žid. Ta bi bil po vsej prikliti utegnil razumeti moj pogovor s Fincem, in vsaka odveč beseda bi me bila mogla spraviti v pristilno delovno taborišče.

Stali smo poleg tovarnega avto-

Dogodek tedna

NA LOVU ZA VELESTRATEŠKIMI CILJI

Martinovanje 1942

Vlasov stopa na plan!

(Gl. tudi poročilo na l. strani)

Ustanovitvena skupščina odbora za osvoboditev ruskih narodov. Združitve vseh sil proti boljševizmu

Praga, 14. nov. Danes se je pod vodstvom ruskega generala Vlasova sestala na Hradčanih ustanovitvena skupščina odbora za osvoboditev ruskih narodov. Udeležili so se je zastopniki ruske, ukrajinske, beloruske, tatarske, kavkaške in turkестanske narodnosti, v imenu Nemčije pa mnogostevilni predstavniki države in stranke. Prisotni so bili tudi člani češke vlade.

Ko je nemški državni minister za Češko in Moravsko, SS-Obergruppenführer K. H. Frank pozdravil zborovalce, je imel general Vlasov otvoritveni nagovor. Poudaril je najnost združitve vseh sil narodov Rusije proti skupnemu sovražniku boljševizmu ter zagotovil, da narodi Rusije kot zvesti zavezniki nemškega naroda nikdar ne bodo opustili boja proti boljševizmu in da se bodo borili skupaj z Nemci do končne zmage.

Nato je general Vlasov prebral manifest osvobodilnega naroda na ruske narode. Manifest ugotavlja, da so boljševiki izropali in zaslužili narode Rusije, in navaja v 15 točkah osnovne smernice za novo državo, ki bo ustanovljena na ozemlju Sovjetske zveze in bo temeljila na priznanju enakih pravic vsem narodom Rusije. Zborovanje je zaključil nagovor predsednika Združenja mednarodnih zvez SS-Obergruppenführerja Lorenza, ki je sporočil udeležencem pozdrave nemške vlade in pozdravil generala Vlasova kot prijatelja in zaveznika Nemčije v boju proti boljševizmu.

Andrej Andrejevič Vlasov se je rodil 1. novembra 1901, v guberniji Nižnij Novgorod ob Volgi kot sin manjšega kmeta. Kljub pomanjkanju je obiskoval višje šole ter je šel med državljansko vojno l. 1919. stopil v sovjetsko vojsko. V njej je v 24 letih napredoval od navadnega vojaka do armadnega poveljnika in dobil odlikovanje Leninovega reda Rdečega prapora. V letih 1938/39. je bil kot polkovnik in član neke sovjetske vojaške komisije Čangajškov svetovalec. Ko se je vrnil domov, je postal poveljnik 99. divizije v Przemyslu.

Ob pričetku nemško-sovjetske vojne je bil general Vlasov najprej poveljnik motoriziranega zbora v Lvovu. Po njegovem uničenju je pa postal poveljnik kievskih utrjevalnih naprav. Po padcu Kiteva so Vlasova prenesli v Moskvo in mu izročili poveljstvo nad novo 20. armado, ki se je borila v obrambnih bojih za Moskvo. Marca 1942. so ga poslali v štab na fronto pri Volhovu. Tam je mesec dni pozneje postal poveljnik 2. napadalne armade. Par tednov nato je general Vlasov prišel pri čiščenju tamkajšnjega ozemlja v nemško vnetništvo.

Komunisti izvolili Roosevelta

Po podatkih, ki so jih do 12. t. m. prejeli v Zenevi, je Roosevelt dobil pri predsedniških volitvah 24,2 milijona glasov, njegov republikanski nasprotnik Dewey pa 21,2 milijona.

Rooseveltova večina (53,4%) je izredno majhna, saj znaša komaj 3 milijone glasov, t. j. nekajkrat manj, kakor so Združene države še pred par leti imele brezposelnega delavstva (12 milijonov). Ker je zelo malo verjetno, da bi se bili vsi ti delavci, že od prej okuženi od komunizma, preorientirani na meščansko stran in je Stalin v zahvalo za Rooseveltovo sovjetskofilsko politiko v Evropi dal ameriškim komunistom nalog, da ne smejo postaviti lastnega kandidata, temveč da morajo strnjeno glasovati za dosedanjega kandidata, sme Dewey, odločen nasprotnik boljševizma, upravičeno trditi, da so Roosevelta komunisti izvolili.

mečila. Izza revnih koč so se ozirali po nas prestrašeni karetski kmetje, ki so se izogibali tovrstnega avtomobila in Fincev kakor kuge; dve tri izmenjane besede, in potem vidi Vsemočni, česa vsega bi utegnili biti obdolženi! Finci so vedeli, da domače prebivalstvo razume finski, in Fincev, ki je govoril z menoi, me je vprašal, zakaj se jim nobeden ne približa. Prevedel sem vprašanje poveljniku straže in dobil v odgovor:

»To ga nič ne briga.«
Ko je Fincev vprašal, ali ne bi bilo kje mogoče dobiti kruha in slanine, so se pričeli strahotno na glas krohotati. Potem je vprašal, kam jih ne-ljejo Poveljnik straže je odgovoril: »Bo že sam videl.« In me opomnil, naj ne prevažam nepotrebnih vprašanj. Fincev je osupnil in ni nič več izpraševal. Prišete prišleke so naložili na tovrstne avtomobile, in Fincev me je še vprašal pred slovesom:

»Ali je mogoče, da so meščanski listi nemara le pisali resnico?«
Odgovoril sem mu z besedami poveljnika straže:

»Boste že sami videli.«
Tako je doumel, kaj vse še morelo pričakovati.

Anglosaško bombardiranje Ribnice

Kar nam je po državljski vojni ostalo, uničujejo zdaj še „zavezniki“

Dne 4. novembra so angloameriški lovski bombniki dvakrat napadli Ribnico, opoldne in popoldne, in ubili več prebivalcev ter naredili tudi precejšnje stvarno škodo.

Prvi letalski napad je prišel za kosilo. O pol enih je pribrel šest jednolokovnih letal. Prvi je bil sivo-črna, drugi pa rumeni. Prvi je letel malo nad Ribnico, drugi pa nekoliko nižje. Prvi je spustil dve bombe, drugi pa štiri. Prvi je padel nad Ribnico, drugi pa nad okolico. Prvi je padel nad Ribnico, drugi pa nad okolico. Prvi je padel nad Ribnico, drugi pa nad okolico.

To je bila glavna škoda prvega napada, ki je vse prebivalstvo silno prestrašil. Zaradi neznanosti trga ljudje res niso pričakovali napada in so zato šele po eksploziji prve bombe skušali skriti glave v kleti.

Po napadu je prešel strah še dokaj hitro, zlasti ko so ljudje videli, da so letala še vnovič preletela Ribnico, ne da bi bila kaj vrgla. Vsakdo si je mislil, da je že rešen, takoj so začeli čistiti ulice in razkopavati ruševine Logarjevega poslopja, da bi stanovanje hiše rešili. Sredi dela pa je ob štiri spet udaril plati zvona. Ponovno so prileteli bombniki in prinesli nad Ribnico pravo razdejanje.

Letala so odvrzla več bomb, pravilo, polnaist do dvaset. Bombe so padale med hiše in nanje. Popolnoma so

podrte naslednje stavbe: deklška šola, Papeževa hiša, Zadnikova, Dejakova, Kozinova Urbanova, Tschinkelieva in še nekaj drugih. Poleg tega je razdejanih okrog 20 gospodarskih poslopij. Pri tem napadu je trpela tudi cerkev sv. Stefana. Razbita so vsa okna, na tla je padel velik lesenec, odletela je glava sv. Antonu.

Bombe so seveda padale tudi izven stavb, tako na Bukovčanovo dvorišče, blizu Rudeževe vile, za župniščem, na Pungertu in na Mlaki (ob vodi). Tu so bombe napravile velike jame, puh eksploziji pa je poškodoval bližnje stavbe.

Tudi pri drugem napadu so letala obstreljevala trg s strojnimi. Zato je težko najti poslopje, ki ne bi bilo nič poškodovano. Puh eksploziji je namreč zdrobil skoraj vse šipe v Ribnici, mnogim hišam, ki jih sicer ni naravnost zadelo, pa razkril streho.

Kakor je huda nesreča, ki je zadela Ribnico, bi jo vendar vsi mnogo laže prenašali, če ne bi obklovali žrtev. Sedem mrtvih je zahvala ta dvojni bombni napad. Pri prvem napadu je dobila smrt Janeza Arka iz Ribnice, ko je pripeljal na dvorišče. Pri drugem napadu je padel Anton Spolar iz Ribnice; bil je med napadom na vrtu. V hiši Franca Arka obklojeval kar štiri žrtev. Bomba je hišo zadela in zasulo Franca Arka in njegovo ženo Marijo, prav tako pa tudi Antona Tekeca in Blaža Lovešta, ki sta bila tedaj pri njih: Vse tri moške so pri odkopavanju našli, žene pa štiri dni po napadu še ne. Sedma žrtev je bila Marija Petek ml. Padla je kot žrtev krogle iz letalske streljane.

Obnovitvena dela hitro napredujejo, ker pomaga požarovalno okoliško prebivalstvo. Hiše bodo kmalu pokrite, vsaj tiste, ki niso preveč zdelane. Glavna zasluga, da je bilo to delo vsaj

v glavnem tako hitro opravljeno, gre krajevnim oblastem in vsem, ki so odprli roko in srce, da pomagajo v tej stiski, ki je zadela Ribnico.

Tako poroča ribniški domobranski list »Za slovensko domačijo«. Tudi nje, gove misli o tem »velestrateškem« napadu na skromni dolenski trg so vredne, da jih ponatisemo:

»In padale so. Prva, druga, tretja... S strahom smo prisluškovali v slabo utrjenih kletih, ali je padla blizu nas, in lipali, ali je naša glava še cela...«

Spočetka smo mislili, da to ni res, da je to je pomota. Komaj so odleteli, smo bili že na delu: pospravljali, popravljali, pomelali smo, kakor da so vrtalniki ptičev ne bo nikoli več.

Vendar, zmolili smo se. Sredi dela je zapel zvon, kakor bi mrličem zvonil. In spet se je začelo. Padale so na njive, na vrtove hiše, senike, hleve... na same vojaške »naipomembnejše« objekte.

Marsikdo se izprašuje: »Kdo je to bil?«

»Naš odgovor je: »Naj bo kdor koli, tako surov napad na naš mali trg brez vsaj zaslišnih zakonitih in brez vojaške protiletalske obrambe je zločin in sramota za vsako vojsko.«

Mi vemo samo to: Poleg kletje so vrata komunista se je pridružil še drugi, ki v imenu naše svobode razbija naše domove, ubija naše ljudi in uničuje naša premoženja.«

Ko so se že njihovi zavezniki tako dobro postavili tudi naši gozdni banditi niso marali zaostati. Usodni dan zvečer so namreč z vseh strani, a seveda v varni razdalji začeli streljati s puškami proti Ribnici. Toda ostalo je pri sami »demonstraciji«, za kaj več je legendarnim junakom velemaršala Tita zmanjkalo pozuma. Vedeli so pač, da bi doživeli vroč prejem.

Češki Tito ujet

General na skednju

Tragikomičen konec Beneševe boljševiške avanture na Slovaškem

Prejšnjo sredo je nemško vojno poročilo v posebnem dodatku poročalo o zatrtju českoslovaške vojaškega podviga na Slovaškem, ki sta ga podobno kakor varšavski upor zanetila London in Moskva. Za razliko od tragične varšavske avanture Sovjeti niso pustili Čehov in Slovakov popolnoma na cedilo. Razumljivo: v Varšavi so se bili zapeljani nacionalisti, medtem ko so upor na Slovaškem vodili z Moskvo spajdašeni češki in slovaški oficirji. Končni rezultat pa ni zato za upornike nič manj katastrofalen: padlo je več ko 4000 zapeljanih ljudi, 15.000 jih je pa ujetih.

Med ujetimi sta tudi general Viesta, član londonske emigrantske vlade, poveljnik tako imenovane »českoslovaške narodne vojske« in njegov štabni šef Gollan. Kako so ju Nemci ujeti poroča podrobno »Grenzboten« iz Bratislave. List pravi:

Bila je to neslavna sklepna scena krvave tragedije, ki so jo zrežirali ljudje iz Moskve in Londona. Oba tako imenovana generala so izvlekli čete SS iz nekega kupa sena. Njuna obleka in lasje so bili polni sena. Strahopetno sta tačila, se izkazovala s ponarejenimi listinami, toda vse to jima ni nič pomagalo. Nemške čete so ju tako spoznale.

Generalista računala, da bo nemška vojska tako hitro prišla na pomoč slovaškemu narodu. Nemške vojske niso zadržale niti razrušene poti v dolinah niti gozdove in hribe. Nemške čete so očistile vas za vasjo ter odstranile tolovaško nadvaldo. Ki so jo izvajali boljševiki in Zidje. Prizorilne uporniške delovanja je postajalo čedalje manjše. Ko so hoteli voditelji zbežati in so osleparienci to opazili, so zažgali več letal, ki so bila pripravljena za odlet. Tako ni ostalo delu kolovodij nič drugega, kakor da so se umaknili v hribe. Poiskali so skrivališča v Tatrah. Nemški vojski so morali prepustiti zaplenjene avtomobile, vozila in konje. Po hudem

dežju je zapadel prvi sneg, mraz in lakota sta pomagala dokončati boj.

General Viest in njegov štabni šef Gollan sta se umaknila visoko v Tatre. A tudi sem so jima sledili oddelki voine SS. Vedeli so da bo lov vreden truda, ter so si na podlagi fotografij dobro zapomnili zunanost teh kolovodij. Tičati sta morala v eni izmed poslednjih hiš. Na to so kazali različni znaki in izjave.

Skedenj je služil tema kolovodijema za poslednje skrivališče. Slekla sta bila svoji veličastni uniformi ter ju zamenjala s kmečkima oblekama. Na prve pozive nista odgovorila. Pri prvih streljih v zrak pa se je pojavil iz kupa sena najprej general Viest ter zaklical: »Ne streljajte, pridem sam ven!« O Gollanu ni bilo nobenega sledu, dokler niso zagrozili, da bodo poslopje zažgali. Nato je izjavil Viest, da bo opozoril svojega tovariša, da mu prozi smrt v plamenih, nakar je prišel tudi Gollan.

Tako piše »Grenzboten«. Toda za premnogo zapeljance se avantura ni tako srečno končala kakor za oba visoka vojaška gospoda. O tem priča naslednje grozotno poročilo:

Bratislava 11. nov. Medtem ko napreduje v spodnjih Tatrah zasledovanje razbitih tolp, odkrivajo na osvobodjenih ozemljih še vedno nove sledove njihovih zločinstev. Komisije nemških in slovaških zdravnikov in pravnikov preiskujejo tamkaj še več tednov množične grobove in mrličje, ki so jih pustili čeho-boljševiki. V Banskí Bistrici so našli v nekem grobu 20 trupel, in sicer enega Poljaka, po dva Nemca, Ukrajinca in Čeha, ostali pa so bili Slovaki. Vsa trupla so imela strelje v tilnik ali zadaj v glavo. Na hrbtih so imela tudi znake pretepanja in bičanja. Najhujše take sledove sta imeli neka 20 in neka 30letna ženska. Štiri trupla, dva moška in dve ženski so bila zvezana skupaj.

Kakor v Katinu, Vinici, Jelendolu, Istri in bogve kje še vse...

Komunisti izgubili »generala«

Bern, 11. nov. Exchange poroča iz Beograda, da je padel v bojih preteklega četrta »generalni poročnik« Franc Rozman, šef Titovega »generalnega štaba« za Slovenijo. Franc Rozman po Stalinovi milosti »generalni poročnik« naših banditov, je bil znan komunistični revolucionar in »veteran« španske državljanske vojne. Med slovenskimi gozdovni razbojniki je veljal za enega od najsposobnejših gverilcev.

Peš v Sibirijo

Sovjetski oblastniki so že začeli deportirati letonsko prebivalstvo, kar ga ob odhodu Nemcem ni zbežalo iz dežele. O tem poroča Moskva s svojo čudovito ganljivo boljševiško frazeologijo takole:

»Več ko 35.000 Letoncev, moških in žensk, se je v soglasnem navdušenju javilo na delo v Sibirijo. Soglasno so vsi izjavili, da so pripravljani peš prehoditi pot v Sibirijo.«

Novo dodeljevanje cigaret

Pokrajinska uprava razglasa, da se od 13. novembra 1944 dalje razdeljujejo na pripadajoče odrezke tobaknih in kaničnikov po dve cigareti ženskam pa po ena cigareta na dan.

Novo denarne nakaznice v Ljubljanski pokrajini

Da se spet ustali gotovinski denarni promet in da se odstranijo razne težkoče, bo Hranilnica Ljubljanske pokrajine na podlagi odredbe Šefa pokrajinske uprave z dne 14. septembra 1944, dala v teh dneh v promet denarne nakaznice v nominalni vrednosti po 50, 100, 500 in 1000 lir.

Te denarne nakaznice se bodo izdale je v okviru dobroimetja, ki ga ima Hranilnica Ljubljanske pokrajine pri zavodu Banca d'Italia. Za vsako denarno nakaznico je torej podano polno kritje pri Emissijski banki. Denarne nakaznice imajo zato isto vrednost kakor novčance Banca d'Italia in jih bo seveda vsakdo sprejemal kot gotovino po nominalni vrednosti, kakor je to predpisano z odredbo Šefa pokrajinske uprave.

Izdajo denarnih nakaznic nadzira posebna od Šefa pokrajinske uprave imenovana komisija. Ta nadzorna komisija daje zadostno poročilo, da bodo prišle v promet je denarne nakaznice, ki imajo polno kritje.

Ko bodo glede gotovine nastopile spet normalne razmere, bodo denarne nakaznice vzete iz prometa. Šef pokrajinske uprave bo razpisal primeren rok, v katerem se bodo denarne nakaznice zamenjale priposeliteli po nominalni vrednosti v novčance Emissijske banke.

Ponovno se poudarja da so denarne nakaznice, ki jih da Hranilnica Ljubljanske pokrajine v promet, polnovredna plačilna sredstva in da jih morajo sprejemati v nominalni vrednosti vsa javna službena mesta in tudi prebivalstvo.

Svečana proslava NSDAP v ljubljanski operi

V nedeljo 12. novembra je bila v ljubljanski operi slovesna proslava 9. novembra. Teža dne so namreč l. 1921. padle prve žrtve za veliko idejo narodnega socializma in postavile trden in temelji velikonemškemu Reichu. Slovesnost so začeli z Beethovenovo uv. lno skladbo »Egmont«, izpopolnjeval pa je bogati, globokemu pomenu prijetni spored zbor podoficirske šole. Vseh padlih iz prve svetovne vojne in vseh padlih iz današnje velike borbe za svobodo in nacionalno neodvisnost, kakor tudi vseh žrtev angloameriškega terorizma se je v svojih izjavanih spomnil SA-Obersturmbannführer Verhouz.

Slovesnost, ki so jo prisostvovali člani stranke zastopniki nemške vojske, predstavniki najvišjih nemških in slovenskih oblasti in častni gostje, se je zaključila s počestitvi vodje velikonemškega Reicha Adolfa Hitlerja.

Letos še ne

Londonski Observer piše, da je zavzetje Vzhodne Prusije naletela in najhujša naloga, ki so si jo Sovjeti kdaj koli zadali. Vzhodna Prusija je po sodbi lista ena od najboljših utrjenih postojank v vsej Evropi. Usoda vse sovjetske fronte tja do Karpatov je odvisna od tega, ali se bo rdeči vojski posrečilo to postojanko zavzeti ali ne.

V londonskem tedniku Sunday-Timesu pa razpravlja Scrutator o možnosti sovjetskega prodora skozi mogočno utrjeni obrambni pas Vzhodne Prusije. Pisec misli, da tam ni pričakovati naglega prodiranja Sovietov. Ko se je Nemcem posrečilo ustaviti sovjetski naval na Vzhodno Prusijo, pač ni računati, da bi rdeči armadi uspelo izvršiti letos uspešno invazijo v Nemčijo.

Teža ne trdimo mi, ampak Anleži, zavezniki Sovietov.

In spet smo v dnevih svetlega Marthina in spet pri »Tičku« bomo tam na gričku sedeli zbrani vsi pri čaši vina, kot pričakuje naša domovina!

In kadar bomo siti kvant in vina, na črno kavo pojdemo k »Petričku« in božat deklice po mladem ličku, da srečna šentflorijanska bo dolina.

Tam bomo reševali vse probleme politike in o povišku plače in najbrž kakšne še drugačne teme.

Ce kdo med nami misli bo drugače, ga bomo možko vsekali na teme, ker zdaj pač čas pesti je in gorjačel!

Potem za spravo stopimo k »Pezdirtju« in ker smo v svetu pač najboljše glave, ga bomo razdelili na države, kot Bog postavljal zvezde je v vsemirju.

Domov gredoč do Most in proti Mirju, v spoznanju, da vse meje in postave, ki smo iznašli jih, več niso prave, pa vse poslali bomo spet k hudirju.

A drugi dan začeli bomo znova postavljati gradove prazne v zraku, ker treba pač je iti v pola nova.

In kot zgodi se norcu in bedaku, tako bo šla iz roda v rod obnova, ki nikdar ne bo stala trdno v tlakut Satyrus

Sprejemi pri prezidentu pokrajinske uprave

Prezident pokrajinske uprave g. div. general Rupnik bo od 15. novembra t. l. dalje sprejemal zasebne stranke izključno le v času od 11. do 12. ure. Sprejemi bodo vsak dan, izzemši v soboto in nedeljo.

Spominska svečnost v Postojni

Na vernih duš dan so v Postojni počastili spomin padlih protikomunističnih borcev na Primorskem s pleteno komemoracijo, ki so se je poleg množičnega ljudstva udeležili tudi oddelki Narodnih straž iz Postojne, St. Petra in Prestranka. Prisoten je bil tudi batalion srbskih protikomunističnih borcev.

Dopolodne ob devetih je bila v cerkvi slovesna črna masa, ki jo je daroval višji kurat stolnik Kunsteli. Po službi božji se je začela na glavnem trgu žalna komemoracija. Najprej je godba srbskih protikomunističnih borcev zaigrala nem »K molitvic« nakar je zapel zbor Narodne straže pesmi »Oj Dobe Lobe« in Blagor mu, ki se spoočije. P velikim postojnskega udarnega bataliona stolnik Horn je za tem izpregovoril nekaj besed v počastitev spomina pesnika Miroslava Vilharja, slovesnost pa se je zaključila s himno »Hei Slovenec«, ki jo je zaigrala srbska godba. Po komemoraciji se je razvil po postojnskih ulicah počestitev protikomunističnih borcev.

Naše dijaštvo za domobrance

Dijaštvo vseh ljubljanskih srednjih šol je napravilo med seboj nabiralno akcijo, ki je zelo lepo uspela. Do 6. novembra so nabrali 22.543,65 L. Vsega skupaj je darovalo okoli 4000 dijakov s povprečkom nekaj več ko 5 lir. prvo mesto je pa dosegla uršulinska gimnazija, kjer je darovala vsaka dijakinja povprečno 12 lir. Od zbirke se je porabilo 1200 lir za okrasitev grobov na Orlovem vrhu, 1000 lir so darovali za gregorijanske maše, ki se bodo brale za pokojne padlih domobrancev in vseh žrtev komunizma med slovenskim narodom, oslanek bo pa šel v namene Podpornega sklada slovenskega domobranstva.

Našemu dijaštvu, ki je tako ponovno izprizhalo svojo ljubezen do slovenskega naroda in do tistih ki za čuvajo, vsa čast!

Odlikovanje pogumne rešiteljice

Prezident pokrajinske uprave general Rupnik je izročil gđ. Danici Tomazinovi, ki je dne 31. oktobra tvegajoč svoje lasno življenje rešila petletno Francko Mašičev iz valov narasle Ljubljane, pohvalno pismo, kateremu je bila priložena priznalna nagrada 1000 lir.

Gospod prezident je sprejel mlado junakinja v prisotnosti članov svetlega kabineta. Čestilal ji je k pogumnemu dejanju z željo, naj bi tudi v bodoče ostala vzor junake in požrtovalne Slovenke.

Izplačilo božičnih nagrad

Šef pokrajinske uprave sporoča, da je vrhovni komisar na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje« s svojo rešitvijo z dne 1. oktobra G. Z. VIII. 30 Dr. K/H odredil, da je v skladu z ureditvijo božičnih doklad v Ducevi Italiji obvestiti v poštev prihajajoča mesta, da se mora za l. 1944, izplačati delavcem v zasebnih podjetjih 192 urnih mezd. Od teh je izplačati 144 ur takoi, najkasneje do 31. oktobra 1944, ostalih 48 ur pa pred Božičem.

V kolikor pripada nameščencem kot božična doklada enomesečna plača, je prav tako tri četrtine te plače izplačati najkasneje do 31. oktobra 1944, eno četrtino pa za Božič. Na račun božičnih doklad je izplačani predumi odbitki in podobno se imajo vrčati. S tem se obveščajo vsi v poštev prihajajoča podjetja zaradi nunega izplačila odrejenih doklad.

ZATEMNITEV

od 12. do večere 18. novembra: od 17. do 6.40.

Novu policijska ura od 21. do 4.30

Šef pokrajinske uprave je izdal sledečo naredbo:

Čl. 1. Od 9. novembra 1944 do nove odredbe sta hola in vožnja po javnih cestah, trgih in poteh na območju mestne občine Ljubljane in tistih delov sosednjih občin, ki so vključeni v ljubljansko zaporno ozemlje, od 21 do 4.30 prepovedani.

Čl. 2. Ostali predpisi, ki jih obsega naredba z dne 4. marca 1944, šteje 32. Službeni list št. 44-17 iz 1944, ostanejo nespremenjeni.

Prezident: div. gen. Rupnik s. r.

Napravo za ročno predenje s pomočjo šivalnega stroja si gospodinja... Sedela je tihob na klopi, potem se je kradoma ozrla po velikem mlademu moškem. Njegov obraz je bil resen.

Enkratno podporo rentnikom in podpirancem iz zavarovanja za onemoglost, starost in smrt je odobril šef Pokrajinske uprave...

Sivalni stroji pod zaporo. Do vsteteza 15. novembra morajo vsi trgovci, ki prodajajo šivalne stroje...

Nov delovni čas v damskih česalnah. Ker se je pokazala potreba, je šef Pokrajinske uprave dovolil izpremeniti določbo o omejitvi porabe elektrifnega toka...

Sol za kisanje zelja in repe bo »Prevod« razdelil vsem tistim uravničarjem, ki so zelje ali repo pridelali na lastni ali najeti zemlji...

Po graški »Tagespost« povzemamo: Pri letalskih alarmih naj vzamejo ljudje s seboj v zaklonišča vse potrebne dokumente, obleko in druge najvažnejše predmete.

Davčna uprava za mesto Ljubljana opozarja vse hišne lastnike da je prijave za odmero zadržane za davčno l. 1945 vlagati do 30. novembra 1944.

Tečaj o nezi in prehrani dojenčka, ki se bo vršil na oddelku za zdravstveno zaščito mater, dojenčkov in otrok hig. zavoda (Dečih in materinski dom, Lipičeva 3) se prične dne 20. novembra t. l. ob 16. uri.

Ljubljanska cestna železnica je dobila sprevodnice. Po zgledu drugih večjih mest, kjer že dolgo časa opravljajo posle sprevodnikov in vozačev ženske, je tudi ljubljanska cestna železnica dobila prve sprevodnice...

Osebnosti

Poročili so se:

V Ljubljani: G. Franc Bizili, uradnik Pokrajinske uprave, in gđ. Vida Jurjevičeva, uradnica Pokrajinske uprave; g. Vinko Podgoršek, član Drame in gđ. Vera Likozarjeva; g. Dušan Lenšček, domobranski nadporočnik in gđ. Ludmila Kalinova; inž. Ivan Čuček, magistratni uradnik, in gđ. Minka Koširjeva, magistratna uradnica.

Umrli so:

V Ljubljani: Frane Hrovat, livarski mojster v D. Helena Sedej; Andrej Nožaršek; Katarina Košmerli, žena pošt. usluž.; Ana Lenarčič; Leopoldina Poljak; Ana Karanovič; Janko Kuret; Ivana Markovič; Ivana Trpin; vdova; Frančiška Zor, upokojenka tobačne tovarne; Anton Cerar, domobranec; Terezija Kovačič, šol. uprav. v Mok.

V Ribnici: Janez Arko, posestnik; v Ljubljani: Alojz Marč, domobranec.

Listek „Družinskega tednika“

Masaža proti notranjim boleznim

Vplivanje na organe s pomočjo refleksnih območij

Ena izmed najneposrednejših in že v pradavninah znanih metod zdravljenja je masaža. V sedanjem času predstavlja s svojo visoko razvito metodo enega izmed važnih činiteljev pri pobujanju revmatičnosti in artritisa, pri zdravljenju zlomov in drugih ranitev, pri krepitvi rekonvalescentov in pri odstranjevanju motenj ob krvnem obtoku.

Internist se že dolgo poslužuje pri ugotavljanju svojih diagnoz kontrole določenih delov kože na človeškem telesu, refleksnih območij, ali tako imenovanih Headovih con. Dr. Head in drugi zdravniki so odkrili pred približno pol stoletjem, da postanejo nekatere površine telesa pri mnogih obolenjih notranjih organov preobčutljive in da se pojavi pri odipavanju teh mest povečana napetost kože in živec.

Medtem ko so pomenile motnjave na področju teh con zdravnikom dolga leta samo enega izmed stranskih simptomov obolenja posameznih organov, so se lotili zdaj obravnavati jih kot nova izhodišča za samo zdravljenje. Poizkusili so s teh področij učinkoviti posredno na oboleli organ sam. Z obkladki, mažami in podobnimi zdraviljenji so dosegli zdravilni tu že lepe uspehe. Poizkusi so pa dokazali, da je prav posebno masaža refleksnih področij zelo blazilnega vpliva na zdravljenje notranjih organov, včasih pa more celo doseči tudi popolno ozdravljenje.

Po svoji tehniki se pa razločuje masaža refleksnih področij zelo bistveno od običajnih zunanjih masaž. Za razloček od teh opušča ta masaža močnejše obdelovanje večjih površin telesa in se omejuje na masirno območje čisto določenih živčnih delov. Ta masaža se bo v bodoče uporabljala govtovo v naraščajoči meri prav posebno še tam in tedaj, ko zdravila odpovedo ali pa ogražajo s svojim škodljivim vplivom sosednje zdrave organe. Dandanes je pa tako obravnavanje boleznih notranjih organov še toliko koristnejše, ker čisto manjkajo razna težje nabavljiva specialna zdravila.

Vsak lekarnar pozna tožbe nesrečnikov, ki bolehalo na črevju in uporabljajo v boju proti zaprtju vse mogoče preparate in izpajo s leti vse možnosti njihovih učinkov. Skoraj vsem tem nesrečnikom je mogoče pomagati v razmeroma kratkem času in na najpreprostejši način s tem, da se podvržejo proceduri globoke masaže določenih hrbtnih in zatiljskih refleksnih con črevja, ki pa seveda ni neboleča. Celotno strokovnjaka je čisto presenetljivo, kako prične črevje samo po sebi in krepko delovati že po nekaj masažah celo pri ljudeh, ki so se morali desetletja dolgo posluževati najkrepkejših odvajalnih sredstev. S tem pa maser ne odstrani samo težav pri delovanju črevja, marveč tudi razne druge iz tega nastale stranske nevednosti in motnjave.

Koliko ljudi boleha tudi za obolenjem sečnega mehurja. Ti ljudje gredo zjutraj, ko so bili ponoči trikrat ali štirikrat vrženi iz spanja,

trudni in nespočiti na svoje delo. In vendar so tudi te motnjave nepotrebne in lahko ozdravljive. Skoraj vselej je mogoče ozdraviti sečni katar s krepkim masiranjem ob spodnjem hrblju in po nogah na področjih refleksnih con sečnega mehurja.

Delovnim ženam, ki opravljajo zdaj svoja požrtvovalna dela tako v domačem gospodinjstvu kakor tudi v dodeljenem jim poklicu, pomeni vsaka motnjava v periodi težko obremenitev, in s takimi motnjavami združene bolečine uničujejo tudi njihove telesne sile. Tudi tu more doseči masiranje refleksnih con velike olajšave in v mnogih primerih celo popolno odstranitev vseh nevednosti.

Z lahko roko in veliko potrpežljivostjo je treba obravnavati refleksno

conu arca. Uspeh pa izostane le malo, kdaj in je posebno ugoden pri vseh anginoznih srčnih obolenjih. Delovalna obolenja jeter in žolčnega mehurja, obisti in želodca je prav tako mogoče zdraviti z masažo refleksnih con in jih je včasih mogoče tudi popolnoma ozdraviti, vendar je tako zdravljenje navadno zelo dolgotrajno.

Masaža refleksnih con pa v ostalem ni nova iznajdba. Postopek, katerega cilj je zdraviti z masažo določenega kosa kože notranje obolele organe, je prastar, vendar je postal in ostal pozneje pozabljen. Tudi tu, kakor v tako pre mnogih primerih, pomeni novo uporabljanje masaže refleksnih con notranjih organov novo vrnitev k velikim stari tradiciji znanja o zdravljenju človeških boleznih.

Pri krmljenju labodov

Dansko napisala Kelvin Lindemannova

Od vhoda v park navzdol je vodila pot k jezeru, ob katerem so širile stare vrbe svoje veje daleč nad mirno gladino, kjer se je prepelejal par labodov v spremstvu svojih šest mladičev v svojega dostojanstva zavedajoči se drži, enaki nadzorniku delniške družbe. Skozj vrata je pa prihajala mlada deklica v svetli sportni obleki in nosila v roki štrucu kruha za lačne labode.

Sedla je na klop, postavljeno najbližje k jezeru, in pričela klicati k sebi plavajoče ptice.

Ko je bila družinica zbrana, ni je razdelila svoj kruh. Sedela na klopi je pustila, da so prišli labodji do nje. Prav tedaj je obstal za trato moški v fraku, beli, naškrobljeni srajci in s plaššem na roki ter jo opazoval. Potem se ji je previdno približeval, in ker se labodji zanj niso zmenili, sedel poleg dekleta na klop.

»Navadno ne prihajam v ta park,« je dejal; »preseneča me, da je tu tako malo ljudi.«

»Čez dan je tu vse živo,« je reklo dekletu. »Ljudje, ki ne morejo na deželo, uživajo tu lepote narave. Ali res niste bili še nikdar tu?«

»Samo naključje je, da sem prišel. Prav gotovo se boste jezili, če vam povem vzrok.«

»Jezila? Čemu?«

»Ko sem se peljal mimo vhoda, sem vas zagledal, kako ste stali in krmlili labode. Ustavil sem svoj avto in prišel sem. Kar nenadoma se mi je zahotelo.«

Prikimala je molče in se ozrla proti vohodu. Tam je stal velik »Maybach« in pred njim se je sprehajal sem in tja šofer v belem oblečilu.

»To je moj egiptski parni voz,« je rekel smehljaje.

»Pa je lep,« je vzklisknila dekletu navdušeno. »Peljete se gotovo ven, na zabavo?«

Popravil si je svojo belo kravato in dejal:

»Na zabavo? Rekli ste preveč. K sprejemu moram v švedsko poslaništvo.«

»Tja hodite? Tam mora biti čudovito.«

»Ne smete misliti, da sem snobističen, toda povem vam, da je trivialno, opravljati take obiske, ki so vedno enaki, in pozdravljati poslanika ter vedno iste ljudi. Grof Tainta in mini-

ster Taintisti. Vedno iste neumne fraze; in vedno, kadar vidim nalakarje nalakati stoletni konjak, si mislim: če bi le smel rajši popiti čašo hladne vode! Kmalu bom star trideset let, in že se pričnjam pošeno dolgočasiti. Mislim sem tudi že na to, da bi pobegnul in pričel živeti resnično življenje. Nekdo sem govoril o tem s svojim očetom, in ta mi je dejal, da je vzrok moje melanholije in življenjske naveličanosti v tem, da še nisem našel ženske, ki bi jo ljubil; toda odkritosrčno povedano, kje naj jo najdem? Mlade ženske, s katerimi občujem, moje takimenovane stanovske tovarišice, so prazna, dolgočasna bitja, ki ne mislijo na nič drugega kakor na obleke in zabave.«

Dekle ga je z zanimanjem poslušalo.

»Ali si morete sploh zamisliti, da bi mogli vzeti navadno, preprosto dekletko?« ga je vprašala.

»Seveda! Zivahno, sladko in vdano dekletu. Nič drugače si ne želim bolj, toda kako naj jo najdem? Kje naj popoščem priložnost za to? In tudi to ni gotovo, če bi me tako mlado dekletu hotelo.«

»Zdi se mi, da se motite,« je rekla dekletu, »jaz sem prepričana, da ste prijeten mlad mož. Tako bi vam rekla tudi če bi bili čisto navaden možki.«

»Če bi bil sedel sem k vam na klop v revni delavski obleki, bi bili gotovo vstali in odšli dalje in ne bi bili z menoj tako prijazen, kakor ste zdaj.«

»Ne, ne, nikakor ne, če bi bili tako prijazen, kakor ste zdaj. Ugajali ste mi čim sem vas zagledala.«

»Tudi vi ugajate meni. Posebno mi ugaja na primer to, da ste se na poti iz pisarne napotili sem, da nakrmite labode.«

»Zabava me. Sicer pa nisem zaposlena v pisarni, marveč v podjetju. Delam v oddelku za rokavice pri trdki »Pariz in London.«

»Tako si bom mogel pri vas kupiti rokavice.«

»To morete. Dobim jih ceneje.«

»In zvečer? Kaj delate tedaj?«

»O, takrat imam šele delat. Včasih si krpam nogavice, včasih berem kako knjigo, ali pa grem v kino. Zgodijo se pa tudi, da sem povabljena v družbo mladih ljudi, Moja prijateljica je zaročena z nekim brivcem, prijete-

Usniena izdelka barvaite le a specialno barvo ki usnuje ne škoduje. Kifaks — Napoleonov trg.

nim mladeničem, ki bi vam gotovo ugajal.«

»Veste kaj, najrajši bi šel zvečer s vami,« je vzklisknil.

»Toda vi morate vendar v švedsko poslaništvo.«

»Da, žal, toda tam ne bo zabavno.« Sedela je tihob na klopi, potem se je kradoma ozrla po velikem mlademu moškem. Njegov obraz je bil resen.

»Morda je res,« je rekla, »mi sanjam vedno o tistem, kar nisem. Morda, bi bilo dobro, poizkusiti preživeti dan tako, kakor si v sanjah želimo.«

Potem se je ozrla na svojo uro: »Tako sedim tu in zapravljam čas. Itj moram.«

»Ali vas smem spremiti iz parka?«

»Da, samo ne dalje.« Šel je molče ob njen stranl skozi dremajoči park. Ob izhodu sta si voščila srečno pot.

On je šel dalje ob ograji parka, ona pa je nekaj trenutkov postala in mu šele nato sledila. Ko je prišel do velikega »Maybach«, si ga je nalanko ogledal, preden je prekorajčil cesto. Potem ga je videla, kako je šel skozi zamazana vrata v restavracijo »Lucullus.« Vhod za uslužbence,« je stalo napisano nad vrati.

S tihim vzdihom je odšla k »Maybachu.« Šofer jo je pozdravil in vstopila je. »Domov, Gustav!« jo ukazala.

Človeku nevarne mravlje

V Braziliji v porečju največje reke na svetu, Amazone, žive nomadske mravlje precejšnje velikosti, ki so tako bojevite in še strupene, da nanadajo tudi človeka in ga umore če imi pravočasno ne pobežne. Zgodilo se je že čisto da so taka mravlje v ogromnih krdelih vdrle v naselbine belecev ob pritokih Amazone. Ljudje so morali laadno zapustiti svoje domove in vse, kar so imeli v njih, ter pobegniti. Mravlje so potem požrle vso njihovo hrano in sploh vse, kar so moge zgristi, in šele ko je bilo vse uničeno, so odvihrale dalje. Če se na posreči tem mravljam napasti človeka ali tudi večjo žival, ga tako okoličijo in zastrupijo, da omaga in umre, nakar mravlje truplo do kosti orodajo. Zgodilo se je celo, da so te mravlje vdrle na ladje, ki so plule no tamkajšnih rekah. Zapustiti so jih morale cele posadke. Nek tak doživeli popolnoma rusičen le leno literarno opisal tudi znan pisatelj Wells. Dosele se še ni posrečilo najti uspešnega orožja proti tem mravljam. Edina sreča je, da žive je v pokrajinah, ki navadno niso obljudene da se pojavijo le porredkoma, in da prav tako naglo kakor so prišle, tudi snet izginijo. Sicer pa žive tam tudi neke muhe, ki niso nič manj nevarne od teh mravli. Tudi pred njimi je edina rešitev nazel bez, če se pojavijo v večjih rojih pri človeških seliščih.

Strupena eterična olja

Na nekaterih otokih Južnega morja raste neka vrsta dreves, ki izločuje iz svojih listov in cvetov strupena eterična olja. Ta olja širijo daleč okoli dreves tako neznozen smrad, kakor da gnijejo tam čeli kupi mrvovine. Zaradi tega se drevesom ni mogoče približati, s približanje bi bilo tudi sicer nevarno. Ptice in druge manjše živali, ki pridele ali pridelo v bližino strupenih dreves, popadajo omamljene na tla in navadno poginejo, ker se same ne morejo več odstraniti. Večje živali sicer ne poginejo, čutilo pa lahko še dolgo nasledke zastrupitve a strupenimi eteričnimi olji. Tudi človeku ta olja niso smrtno nevarna a prav tako ne brez kvarnih posledkov. Če bi pa človek vsekakor hotel vztrajati v bližini dreves, bi postal nazadnje tudi omamljen in bi po izgubi zavesti polagoma umrl. Sicer je pa smrad, ki ga izločujejo ta drevesa, tako neznozen, da se vsak človek naglo umakne, če se preveč približa temu rastlinskemu smradu. Drevesa rastejo v bolj goratih in neobljudenih krajih.

Siljenje solate

Josip Štrekelj

Splošno je vpeljana navada, da si gospodinja preskrbijo za rabe pozimi siljen peteršilj, drobnjak in majaron. To dišavnice v zabočkih ali loncih drže na toplem, najuspešnejše na južnem oknu. Siljenje rdečega radiča, regrata in listnate zelene pa je manj znano. Ljubljanski trg priča, da siljen radič uvažamo iz vipavske doline. Tam, v vaseh pod Čavnomo, se s to kulturo na splošno pečajo na vseh kmetijah. Kakor radič, silimo tudi regrat in listnato zeleno. Razen divjega njivskega regrata, ki ga je pri nas obilo, je še boljšji kultiviran. Listnata zelena ne dela gomoljev, zato pa več listov. Seme teh dveh dobite v trgovinah Severja in Bezenška. Čas je, da se začne na splošno gojiti te solate. Siljen regrat je boljši kakor radič, o siljeni zeleni pa gre glas, da je kraljica solat.

Za siljenje odbiramo samo krepke rastline z debelimi koreninami, zakaj le v debelih je nakopičeno dovolj hrane za rast nežnega listja. Da take pridelamo, sejemo rdeči radič in regrat spomladi nadalje do konca maja, da utegnejo dorasti. Pragozto setev razredčimo na 15 cm, čim zraste na en do dva lista, še uspešnejša je se-

tev na 20 cm oddaljena vrste, v katerih jo razredčimo najmanj na 10 cm. Tekom poletja rahljamo zemeljsko skorjo ob setvi, da pospešimo rast, listja pa ne režemo, zakaj brez listja ne more korenina rasti.

Siliti začnemo koncem oktobra ter nadaljujemo to, ako imamo dovolj rastlin tja do marca v presledkih treh do štirih tednov, da je ta nežna in zdravilna solata poljubno vso zimo na razpolago. Ker pa pozimi zaradi zmrzle zemlje ne moremo izkopavati te površine (zelena bi celo pozimi pozebla), jo pred zmrzlinami izkopljemo in prisujemo doma kje blizu hiše, ter odnemo s stelo, da je vsak čas dostopna.

Za siljenje je potrebna vlaga in toplota. Ako ni pri hiši gnoja za proizvajanje toplote, nič primernega prostora, silimo zelenjad v zabojih na toplem, n. pr. v kuhinji. Koder posejemo gnoj, vršijo to v kletih, hlevih in shrambah, kjer pozimi ne zmrzuje. Gnoj namreč služi za proizvajanje toplote.

V prostor, namenjen za silnico nanosimo kup gnoja v obliki okrajšane stloca, ki naj meri v premeru na podlagi okoli 40 do 80 cm. Okrog tega kupa položimo 20 cm široko in kakih 6 do 10 cm debelo plast zemlje. Radičevim in regratovim koreninam prikrašamo liste na približno 5 cm, list-

nati zeleni pa približno 15 cm in jih polagamo na kolobar zemlje s konci korenin proti gnoju, z glavico pa navzven. Vmesna razdalja korenin naj bo pri radiču in regratu 3 do 4 cm, pri zeleni 10 cm. Pri tem pazimo, da so vse glavice v krožni vrsti. Ko je prva vrsta vložena okrog gnojnega kupa, jo pokrijemo kakih 6 cm na debelo z zemljo in zmerno potlačimo. Na to sledi polaganje druge vrste v istem redu, kakor prve in nadaljnjih proti vrhu v škarpo.

Podobno temu silimo, ako postavimo kup gnoja v kotu prostora v obliki štiroglatega pravokotnika. Za proizvajanje toplote, ki obudi rast, je potrebno vsaj 40 cm debel kup svežega gnoja.

Da zraste čim nežnejše listje na vloženi solati, odnemo silnico s primernim zagrinjalom, da je v temi. Toplota gnoja tudi suši zemljo, zato je potrebno, da jo navlažimo z mlačno vodo. Prevelika moča je pa škodljiva in povzroča gnitibo. V teku štirih tednov vložena površina doraste in pridelek je gotov.

V kletih s centralno kurjavo silimo navedene solate v obliki gredice brez gnoja. Peč protizvaja toploto v obilni meri v ta namen. V 15 cm debelo plast zemlje, ki jo razdelimo na 1 m široke gredice vlagamo korenine v po-

ševni legi, na vrste, ki so po 15 do 20 cm narazen.

Tudi na prostem silimo radič in regrat. V tem slučaju pa samo za pridelek spomladi. V ta namen odnemo ti dve solati na stalnem mestu s 15 cm debelo plastjo zemlje. Ko se začne v aprilu mlado listje prikazovati iz zemlje, začnemo nabirati. Nabiramo pa, da izpodrežujemo listje z delom korenin. Namestu odevanja z zemljo na stalnem mestu, zlasti koder je setev redka, izpodkopujemo v jeseni radičeve in regratove korenine ter jih prisujemo v vrto na prostem na vrste tako globoko, da so glavice 15 cm nižje površja.

Ako želi gospodinja imeti letos siljeno solato, pa nima radiča niti zelene, zato pa naj si nakoplje divjega regrata, ki ga ima obilo ob potih in njivah. Silj naj ga v zaboju v kuhinji in trud bo obilno poplačan.

Omenjam še, da je za siljenje najboljši gorški rdeči radič, ki zraste v debelo korenine in odganja v silnici pri manjši toplini, kakor slabotnejši zeleni tržaški.

Pismo iz Milana

Moda v severni Italiji

Nadomestki kot osnovna tvarina modnih novitet

Vojna in moda, to sta dva pojma, ki se nikakor ne skladata. In vendar se je kljub omejitvam, ki vladajo na vseh poljih proizvodnje oblačilnih potrebščin, iz razkošnosti in elegancije, ki je prevladovala pred vojno, razvil nov pojem mode — preprostosti in ljubkosti.

Zenske pač ne moremo skriti svojega prirojenega smisla za kult oblačenja in lepoticenja. Ker se pa iz ničesar nič ne da napraviti, iz nadomestkov pa lahko marsikaj naredimo, bom zanes zbrala nekaj primerov, kako in kaj se oblačijo v Milanu. Mogoče bo kateri prišlo kaj na misel, kako tudi zase napravi iz starega novo, ali pa iz tega, kar se da kupiti v Ljubljani, priproji po najnovejši modi. Če bo pa polovak kak vaš znanec v Italijo, ga naprosite, da vam prinese kak spominček. S točnim opisom zaželenih stvari mu boste prihranile mnogo dela, iskanja in premišljevanja.

Človeku je kar nerodno začeti. V Milanu, kjer je zdaj brez dvoma središče mode za severno Italijo, so se Italijanke v svoji razkošnosti zelo omejile, vendar so kljub temu ostale še vedno zelo elegantne. Če sediš v milanskem baru, ali greš v gledališče, ali sediš v restavraciji, te dregne v oči celotna zunanost žensk. Kako so oblečene?

Zadnja novost jesenske mode je kratek niki, preko njega ravno tako kratka jopica, zapirajoča se spredaj. Krilo iz športnega blaga ali iz svile. Svilene nogavice, čevlji s plustastim podstavkom s silno visokimi petami. V dežju dežnik ali prozoren dežni plašč. Pokrivala nič ali pa klobuki različnih vrst. V rokah torbica.

Zdaj mi boste pa očitale: saj to je ravno tako kakor v Ljubljani! Res je! Toda pri nadobnejšem opisu boste spoznale, da je le mnogo razlik.

Ce gremo kar po vrsti in vzamemo v roke niki in jopico, ki se dobiva v vseh barvah, opazimo, da ni več čista volna. Toda prirojenost in spleteno je tako čedna, da ta hiba popolnoma izgine. Človek dobi vtis najboljše kvalitete. Če bi pogledale me doma, bi gotovo našle kakšne stare pulovre ali toliko volne, da bi si spletle takšno garnituro. Tam pa, kjer imajo angleške zajce in predejo

volno, si lahko iz nje napravijo garniture, da bo kaj. V Milanu je to posebno samo najpremožnejših slojev.

Glede kril nimam dosti pripomniti. Ene nosijo volneno blago, druge tioko. Kakor katera more. Vidi se pa tudi krasna svilena krila, narejena iz ovratnih rut. Recimo temeljna barva je temnomodra, po njej so naslikani beli palčki, ob spodnjem koncu krila pa je 10 cm širok rob z motivi palčkov na vrtiljaku ali kaj podobnega. Priznati moram, da mi je to bilo zelo všeč. In nadomestek v Ljubljani? Težko bo! Mogoče najdete doma velike svilene naglavne rute, in če bodo dovolj velike za krilo — poskusite!

Nogavice nosijo večidel svilene. Le ob dežju in zdaj ob mrazu si oblečejo čeznje volnene dokolenke ali pa imajo kar cele takšne nogavice v vseh mogočih in nemogočih barvah in vzorcih. Nadomestke v Ljubljani boste gotovo našle doma, ob mrazu pa pogumno z njimi na noge, da ne bodo spomladali ko pomaranče.

Glede čevljev bi skoraj rekla, da smo v Ljubljani na boljšem. Večina nosi čevlje s pluto in gumijastim podplatom, ali pa nizke čevlje z debelimi gumijastimi podplati.

Posebna novost so zdaj dežniki. Najmodernejši imajo dolgo palico; ti so me takoj spomnili na dežnik moje babice. Tukaj ne bo težav. V staro preobleko dežnika dajte vstaviti dolgo palico in če vam bo všeč — meni ni — boste imele najmodernejši dežnik. Prozorne plašče imamo tudi v Ljubljani. Nimamo pa torbic, posebno ne takih kakor v Milanu. Niso iz usnja, ampak iz klobučevine. Povem vam: ko sem hodila mimo neke trgovine, je bil v izložbi vsak dan nov model: okrogel, podkvast, oglat, klobasast, velik, majhen, skratka vseh mogočih in nemogočih oblik, a na vseh se je bleščal napis: Poslednja novost. Takšne torbice si lahko s spretnostjo pripravimo same, mogoče iz moževnega klobuka...

Navedla sem nekaj glavnih modnih predmetov, ki ti v Milanu najprej zbuje pozornost. Najdeš pa seveda še vse polno drugih drobnarij, ki so bolj ali manj stvar okusa. Eno je gotovo: tudi v Milanu se je moda prilagodila vojni, poskušajo pa z nadomestki ohraniti prejšnjo eleganco.

Pozimi, ko prosiori ne bodo tako topla zakurjeni, kakor bi si marsikatera želela, nam bo posebno dobrodošla topla domača obleka, segajoča čisto do tal. Sečijemo si jo lahko iz dveh starih domačih oblek, ali pa iz ene stare in enega novega dolupljenega kosa blaga. Prvi model nam kaže zelo lepo dvobarvno obleko. Sedelce in rokavi, pa še ogromni žepi so svefte barve — preostanek stare domače obleke — vse drugo je temno. — Druga domača obleka je iz enega blaga in je kajpak toliko lepša, kolikor finejša je blago. V sili pa žepi in sedelce lahko naredimo iz drugobarvnega blaga. — Tretja obleka je izredno preprosta in prav zato lepa. Ima širok svetel pas, nabrana je v gube in ima vrezane žepce. — Četrta obleka ima prav gotovo tako nenavadne žepce, da bodo presenečene celo liste, ki se navdušujejo za modne muhe. Visoki poslavi in ženski, ki zna obleko »nositi«, se bodo pa prav gotovo lepo podali.

Zdravnik nam pravi:

Utrdite svojega otroka

Pretoplo oblačenje in zavijanje sta mnogokrat vzrok otrokove neodpornosti in občutljivosti

Dan na dan srečavamo otroke, ki se jim vidi po ličkih, kako so zdravi in razigrani, kako tečejo po cestah tudi v največjem mrazu, in spet takšne, ki so bledolice, preveč zaviti, ki nad njimi njihove matere trepečejo iz strahu, da jim ne bo škodovala najmanjša sapica. Prvi so utrieni, drugi neutrieni in neodporni.

Kaj torej razumemo pod besedo utrditi?

O tistem organizmu pravimo, da je utrieni, ki se lahko prilagodi toplotnim izpremembam, ne da bi se otrok pri tem prehladil, to je, ne da bi pri tem prišlo do katarnega obolenja sluznice. Dalje lahko raztegemo pojem utrditve na posebne organske sisteme in celotni organizem, prav tako pa tudi na vzgojo otroka. Namen tega članka je govoriti o utrjevanju, ki naj varuje otroški organizem pred prehladom.

Kot prvo in glavno pravilo naj tukaj velja: varuite in vzgajajte otroka, da ne bo preveč občutljiv in premežužen. Otroka ne smete brez potrebe zavijati. Otroci, ki jih s strahom varujete vsakega najmanjšega prepiha, so dejansko vedno bolni, in ker so vedno bolni, jih njih mati še bolj in še bolj zavija. Preveč zaviti otrok se pa kaj rad poti in ko se nato ohladi, postane še bolj dovzeten za prehlad. Zato ni priporočljivo zavijati otroke v volnene obleke, ker utrditve otroka, ga ovirajo pri gibanju in povzročajo potenje. Zato je oblačenje v volnene obleke priporočljivo samo ob res mrzlih dnevih, ko otrok miruje, n. pr. če ga vozimo na saneh. Prav tako škodljivo so bili gumijasti čevlji, ki so jih pred vojno obuvali otrokom ob slabem vremenu, zakaj takšni čevlji ali škorenjčki so preprečevali dohod zraka do noge in povzročali potenje.

Zanimivo je omeniti, da so po navadi edinki veliko bolj dovzetni za prehlad kakor otroci, kjer jih je več pri hiši. Če ima mati več otrok, se ne more posvetiti posebnim želiam posameznega otroka in so zato takšni otroci, ki so prepuščeni samim sebi in se lahko po milih volji igrali in skačejo po svežem zraku, manj dovzetni za prehlad, to je, takšni otroci so bolj utrieni. To je tudi razumljivo, zakaj otrok, ki ga varujemo pred vsakim prepihom, se ne more privaditi raznim izpremembam, ki od zunaj vplivajo na njegov organizem.

Marsikatera mati bo torej vprašala: Kaj naj torej naredim, da bo moj otrok bolj utrieni in bolj odporen proti izpremembam toplote? Odgovor na to je kaj enostaven. Najboljše sredstvo je, da se otrok po možnosti mnogo giblje na svežem zraku, in

sicer ob vsakem vremenu. Tedaj se bodo tisti otroški organi, ki regulirajo toplotne vplive, in to je v prvi vrsti koža, stalno privajali toplotnim izpremembam. In ta stalna vaja nam daje zaželeni ščit nasproti ohlajevanju in tako preprečuje obolenja.

Prav tako priporočljive in koristne so zračne kopeli na prostem ali v sobi. Najboljše je, da jih izvajamo z otroki takoj potem, ko vstanejo ali preden gredo spat, dobro je, da otroci pri tem izvajajo majhne gimnastične vaje. Otrok gre lahko tudi iz bolj tople sobe v manj toplem prostoru. To mu ne bo škodovalo, nasprotno, otrok se bo tako postopno navadil na to izpremembo in organi kože se bodo privajali toplotnim izpremembam.

stične vaje. Otrok gre lahko tudi iz bolj tople sobe v manj toplem prostoru. To mu ne bo škodovalo, nasprotno, otrok se bo tako postopno navadil na to izpremembo in organi kože se bodo privajali toplotnim izpremembam.

Tudi plavanje, igranje na prostem, izprehodi in sončne kopeli so prav dobri pripomočki za okrepitev telesa. Umivanje ali polivanje otrok z mrzlo vodo naj se vrši zelo obzirno in postopno, najboljša je pa, da se pri tem ravnamo po Kneippovih pravilih. Napačno bi bilo z vročo prho ali vročo kopeljo skušati doseči utrditev. Tudi splošno razširjena trditev, da je mrzla prha po vroči kopeli vedno koristna, je napačna. Samo tedaj, če se il postopno privadimo, nam ne bo škodovala.

Za pravilo naj nam velja, da moramo utrjevanje vedno začeti nežno in ga potem stopnjevati. To velja za posamezno vajo kakor tudi za celotni problem utrjevanja otroka. Tako je zelo priporočljivo, če začnemo prhati otroka z mlačno vodo, ki naj postaja od dne do dne toplejša. Ta način je zelo priporočljiv in veliko boljši, kakor če otroka prhamo vsak dan z enako toplo vodo.

Enako moramo ravnati pri utrjevalni gimnastici, pri igranju na prostem, kakor tudi pri zračnih in sončnih kopelih. Vedno pa moramo paziti, da se vse vrši postopno in da pri nobeni stvari ne pretiravamo!

O kopanju

Človeška koža izločuje mnogo joda in potu. Neštete znojnice opravljajo to delo. Če izločeni jod ostane na koži, se sprime z umazanijo in zamaši znojnice, kar ni brez nevarnosti za naše zdravje. Zato je treba telo često umivati z vodo in milom. Pozimi je to nekoliko nerodno, poleti se pa itak vsak človek koplje že zato, da se ohladi.

Vendar pa moras paziti, da se ne koplješ razgret in s polnim želodcem. Tudi po napornem duševnem delu in

hudem razburjenju se nikar ne hodi kopati.

Kopeli v tekoči vodi lahko nadomestijo na različne načine. Najnavadnejši je ta, da se okopljesh doma v kadi v vodi, ki ima 20 do 25 stopinj Celzija. Koper ne sme trajati več kakor 5 minut; ko se okopljesh, se dobro obrisi in zdrgni s frotrirko da se telo speš ogreje in oživi delovanje krvi.

Ce imaš toplejšo vodo (32 do 34° C), ki pa ni tako koristna kakor mlačna, lahko ostaneš v njej do 15 minut.

Dobra je tudi prha z vodo, ki je razgreta na 15—20 stopinj. Ta človeka še najbolj osveži, posebno po topli kopeli. Vendar pa je treba zelo paziti, ker je vsakdo ne prenese.

Ce se po kopeli ne počutiš prav dobro, je to znak, da si se kopal v prevroči ali pa premrzli vodi.

Kier ni kadi, si lahko pomagash drugače. Vsako jutro se umij do dasu z mrzlo vodo, vsaj enkrat na teden pa po vsem telesu. Otroke na to zgradil navadi, da se ne bodo potem ball vode.

Kopel dostikrat pomaga tudi pri boleznih.

Ce te glava boli, si umij noge v mrzli vodi. Ce si prehladen, si ovij vrat odn. prsi, kier nač čutiš bolečine, z dobro oželo krpo in dai čezno suh volnen ovoi. Mrzle noge si nahitree ogreješ, če jih za trenutek pomoiš v toplo vodo potem na dobro obriseš.

Najkoristnejša pa je barna kopel, ki zelo blagodejno vpliva na kožo, ker jo segreje in jo naredi mehko in voljno. S tem da razbremeni notranje organe krvi in jo razdeli pod kožo, opravi taka kopel največje delo. Tudi prekomerno potenje omeji. Zaradi velike izgube vode postane človek po tej kopeli lačen in žejen; prav zato je priporočljiva za one, ki nimaio teka. Po njej ga bodo dobili.

Cesto pomaga barna kopel proti zastarelemu revmatizmu. Posluževati pa se je ne smeio oni, ki bolehalo na živčnih in srčnih boleznih.

Nekaj pravil za kuhanje na plinu

Tudi na plinu se lahko bolje ali slabše skuha, pa tudi ceneje in draže. Danes, ko je plina malo, moramo posebno varčevati z njim.

Res je, da bo marsikatera gospodinja zmajala z glavo, češ da že leta in leta kuha na plinu in il je vse to prav dobro znano. Kljub temu smo prepričani, da si bo marsikatera med nami lahko prihranila pri mesečnem izdatku za plin, zraven pa odkrila da je do danes drugače kuhala in da je mogoče to ali ono napač delala.

Prvo in glavno pravilo je: preden prižgeš plin, pripravi na mizi, ki naj bo čim bliže plinskemu štedilniku, vse potrebščine za kuho ali peko. Plin je žlahtno gorivo visoke kalorične vrednosti in je škoda, da bi tudi le par sekund gorel po nepotrebnem. In vendar, kolikokrat je ta ali ona gospodinja prižgala plin in potem šele iskala čebulo, meso ali kaj drugega, kar bi moralo biti že pripravljeno, preden je prižgala plin. Ne pozabi torej, da plin ne sme nikoli čakati na gospodinjino in da ga prižgemo šele tedaj, ko je vse popolnoma pripravljeno za kuho.

Drugo pravilo se glasi: Najprej postavi posodo za kuhanje na plinski rešoj, nato prižgi vžgalico in šele tedaj odpri plin in ga prižgi!

V nizkih in širokih posodah ti bo voda prej zavrela kakor v visokih in ozkih. Široko dno brani, da bi plamen po nepotrebnem odhjal ob straneh lonca in se tako izgubljal brez haska.

Tretje pravilo se zato glasi: Kuhaj po možnosti v širokih in nizkih loncih!

Četrto pravilo: Ne kuhaj nikoli v odprtih loncih! Ko pristaviš lonec k ognju, ga takoj pokri s pokrovko. Tako boš prihranila mnogo toplote in plina, pa tudi jedi bodo boljše, ker ti ne bodo aromatska olja izhlapovala skupaj s paro.

Petič: V začetku kuhaj vedno na velikem plamenu, ko na jed zavre,

DARMOL
najboljše odvajalno sredstvo

obrne pipo na mali plamen. Jed vre i na velikem i na malem plamenu, zato je boljše, da uporabiš mali plamen, ker je cenejši in ker se ti na malem plamenu ni treba bati, da bi se ti jed prismodila ali pa prekijnela.

Šestič: Mnogo denaria si boš prihranila, če boš dva ali tri lonce postavila drugega vrh drugega. Postavi lonec hkrati na plinske plamene. Ko v enem zavre, ga deni na drugega. V zgornjem loncu bo jed ali voda naprej vrela nad soproj spodnjega lonca.

Sedmič: Varuj z vžgalicami! Ne prižigaj za vsako stvar nove vžgalice! Shranjuj stare vžgalice, ker jih lahko spet prižgeš ob plamenu. V ta namen ti bo dobro služil tudi košček papirja.

Ce se boš ravnala po teh pravilih, boš prav gotovo skrčila mesečno izdatke za plin.

NAS NAGRADNI NATECAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Štrukliji s krompirjem

Napravi testo kakor za rezance. Razvaljaj ga in nadevaj s sledečim nadevom: Krompirjevu srediču primešaj sesekljanega petršilja ali drobnjaka in malo ocvirkov. Namazano testo zvij, zavij v mokro krpo in kuhaj pol ure. Razreži in zabeli. Serviraj s solato ali kislim zeljem. M. K.

Kuhani jabolčni štrukliji

Zamesi testo kakor za jabolčni zavitek. Razvaljane ga potresi z nestržanimi jabolki in cimetom in dai kuhat. Kuhane ga razreži, zabeli in potresi s sladkorjem. Zelo okusna jed. M. K.

Čaj brez sladkorja

Lipovemu, bezgovemu ali kateremu koli čaju, ki ga pripraviš, dodaj kavino žličko sladkih korenin. Kuhaj 10 do 15 minut. Čaj je prijetno sladak in ne potrebuje nobenega sladkorja. O. A., Ljubljana

Honorar za objavljeni recept dvignete lahko takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinski tednika«. Kotiček za praktične gospodinje. Ljubljana. Poštni predajl 253.

Važno opozorilo za naše gospodinje

Sef Pokralske uprave opozarja na brezizjemno izvajanje predpisov o porabi električnega toka. Organi uprave policije in mestne elektrarne imajo nalogo vršiti preglede in preiskave na vseh potrošnih mestih z vsjo strogostjo. Ni dopustno v prepovedanem ča-

KRZNENE PLAŠČE

bele kožuščke, lisičje, dihurjeve, kunje boe, dobro ohranjene in kože domoćih živali kupuje

Rot, krznarstvo. Mestni trg 5

su, ko morajo biti lokali in pisarne zaprti, rabiti električni tok za zaprtimi vrati, v gostinskih obratih drugod nego v kuhinji porabljati električne kuhalnike ob času, ko se ne kuha, za ogrevanje prostorov ali kakor koli izgravat predpisane omejitve. Nedo-justno je žvati lestence z več žarnicami za razkošje. Po danih navodilih bodo organi mestne elektrarne pri vsaki opaženi kršitvi pobrali števec in električni tok izključili za določen čas, odgovorno osebo pa prijavili upravi policije v Ljubljani.

Kako ravnajmo z gumijastim plaščem?

Kako spravimo v red svetel gumijast plašč?

Mlačna voda naredi pravi čudež. Z mehko krpo in vodo plašč umijemo. Pri trdovratno umazanih mestih, kakor n. pr. pri robovih ovratnika, rokavih in žepih, si pomagamo z dobro pralno raztopino in z njo zdrgnemo ali jo pustimo na tistem mestu, da nekaj časa učinkuje. Nato dobro izplaknemo, obesimo plašč na obešalnik in ga posušimo na zraku. Pod nobenim pogojem ga ne smemo obesiti v omaro, kier imamo sredstva proti moljem, ker gumi ne prenese teh sredstev in postane trd in neuporaben.

Zobni kamen

Zobni kamen je veliko zlo, ker sčasoma zobe omaje in jih tako dolgo uničuje, da jih moramo dati izruvati. Nastanek zobnega kamna je kemičen proces. Kalcij postane v slini pod raznim okoliščinami netopljiv in se izloči kot kalcijev karbonat. Veliko jedi, ki jih človek vsaj vsak dan užije, reagira kisló in povzroči tvorjenje zobnega kamna. Kemiški pravilo, da bi lahko preprečili zobni kamen samo tako, da bi jedli veliko presnih jedi, zelenjave in predvsem krompirja. Pri kuhanju jedi se namreč uniči velik del koristnih sestavin v njih, kakor na primer eterični olja in vitamini, torej prav tiste snovi, ki bi preprečevale zobni kamen. Zato imajo te sestavine po večini tudi vse zobne kreme.

Samo tako je prav!

Zadnjič sem šla v špecerijsko trgovino kupovat. Prodajalka, prijazna in zgovorna gospodična, je pravkar stregla gospodični, s katero jo je gotovo vezalo tudi znanje in prijateljstvo. Ko sta opravili trgovski posej, sta prešli na zaseben pogovor. Menili sta se o neki njuni prijateljici in se kar nista mogli zgovoriti, kdaj jo obiščeta. Ta pogovor je trajal precej časa. Potem je stopila v trgovino neka gospa. Zdaj sva obe čakali. In ko je gospodična, prva stranka, odšla in sem hotela povedati, kaj želim, sem kar na lepem videla, da je prodajalka že tehtala solato gospe, ki je bila za menoj prišla v trgovino.

Res je, da je danes odnos med trgovcem in stranko dokaj drugačen kakor pred vojno, toda delati različno med stranko in stranko, ko se vendar nam vsem mudi po opravkih, ni dokaz dobre vzgoje in lepega vedenja. Samo po vrstnem redu, tako kakor stranke prihajajo v trgovino, naj se jim tudi postreže. Brez posebnih ozirrov in posebnih protekcij, po narodni: Kdor prej pride, prej melje! Samo tako je prav!

Misli kitajskih modrijanov

Modrijan ceni ljudi po njih človeškosti, drugi spet po njih delih, bedak pa po njih darovih.

Li Bu Ve

>Ne bom te izpustil. Moje srce je vedno hrepenelo samo po tebi. Ali si tudi ti kdaj mislila name? Ali me tudi ti ljubiš?

>V mojih mislih si bil vedno moj vitez. Ljubim te.

>Da, saj lo si mi nekoč rekla. Nikoli nisem pozabil tvojih besed.

>Rekla? se je začudila Sonja.

>Ali se ne spominjaš več zadnjih besed, ki si mi jih izgovorila ob slovesu od doma? Rekla si mi: >Rada te imam, tako rada, gospod Boris! Nikoli ne smeš pozabiti name! In nisem pozabil, Sonja.

>Da, da, se je rekla Sonja. >Spominjam se, kako drag si mi bil že tedaj. V vseh svojih sliskah sem se te spominjala. Kadar mi je bilo najhuje, sem vedno poiskala sliko z našega vrta, na kateri stojiš poleg tebe Marjane in me držiš na rokah. Tudi škaflo, v kateri si mi podaril ob slovesu bonbone, hranim še vedno v svoji sobi. Tudi del bonbonov bi bila prihranila

Od palač
VAN KAIT
ZOBNA KREMA

za spomin, da mi jih ni vzela Vera. Ah, ta mi je vedno vse vzela. Toda na to zdaj nočem več misliti. Samo moj ubogi oče! Do ga ne bom nikoli več videla, to je najhuje. Zdej razumem tudi zadnje sanje. Pa saj nisi bile te sanje. Moj pokojni oče sam je v njih prišel k meni in mi dejal, da me boš ti rešil. Položil je moje roko v tvojo in rekel: >Taka je moja želja, tako naj se zgodi! Vse, kar mi je tedaj v sanjah povedal, vse sem si pozneje zapisala. Čakaj, tu imam zapisano!

Sonja je v torbici poiskala svojo zapiskico in mu jo izročila. Boris je prebral napisane besede in postal je gumen. Potem je dejal:

>Sonja, tvoj oče je tudi zdaj tu pri nama s svojim blagoslovom. Tudi mene je imel rad in me je vzgojil za svojega naslednika. Cesto mi je tudi dejal: >O, če bi imel takega sina, kakor si ti vi Boris! Morda je tako mislil?

Spel je Boris prišel k sebi Sonjo in jo pohubil in ona je poljubila njegova. Potem mu je, privrta k njemu, pripovedovala o svojem življenju v graščini, a naposled se je nenadoma prekinila in dejala:

>Ah, nel Nič več nočem misliti na to. Samo Boga hočem hvaliti, da me je osrečil, ko mi je poslal tebe. Moja vroča hrepenenja sama so te prikljala.

>Tudi mene je vlekle hrepenenje v to samoto in ono mi je tudi razodelo, da tista, ki je prišla v Ljubljano, nisi ti. Tista sploh ne razume naše govornice, ne spominja se ničesar iz tvoje mladosti in govori tako surovo celo o Liziki. Prav z govorjenjem o Liziki se je najbolj izdala. Tako se je zdaj tvoja punčka Lizika sama maščevala zato, ker so jo sežgali.

>Kako jima le more biti pri srcu? je rekla Sonja in zavzdihnila. >Saj se morata bati, da bosta razkrinkani.

>Nikakor. Trdno sta prepričani, da sta vse dobro zasnovali in izvedli.

>Toda vest ju mora vendarle mučiti, je vztrajala Sonja. >Tudi mene peče, ker sem hotela stori ti nekaj nepoštenega.

>Kaj bi ti mogla stori ti nepoštenega? se je začudil Boris.

KULTURNI TEDNIK

Prvi jubilej Slovenceve knjižni: 20

Te dni je izdala Slovenceva knjižnica, ki je bila zasnovana v letu 1914, kot založba največjih ljudskih, pa vendar kvalitetnih leposlovnih del domače in prevodne literature. svojo stoto knjigo in s tem dosegla svoj prvi jubilej. Stola edicija je ponatila Janeza Jalenca bohinske povesti >Cvetkova Cilka, katero je bila izdala prvo Mohorjeva družba v svoji knjižnici pred sedanjim vojnem. Tako je knjižnica postala pisatelja, ki je bil tudi avtor njene prve knjige in še nekaj drugih vmes. Opremljena je tudi na originalni način z več kot dvajsetimi fotografijami iz zemljepisnega okolja v katerem se zgodba dogaja.

Med sto knjigami, ki jih je izdala Slovenceva knjižnica vse v treh letih med sedanjim vojnem in povprečni nakladi 10.000 izvodov, kar predstavlja skupaj en milijon zvezkov je zastopanih 17 slovestev s 73 pisatelji. Na prvem mestu so seveda izvirna slovenska dela, bodisi prvotna ali ponatisi; teh je 28 zvezkov, katero so napisali: Dular Jože, Jalen Janez, Krivec Jože, Knaflič Fran, Kurent Miklavž, Lanub Stanko, Levstik Fran, Likovič Joža, Lovrenčič Jože, Malešič Matija, Matičič Ivan, Meško Ksaver, Plešienjak Jan, Pregelj Ivan, Rudan Radislav, Šali Severin, Tomažič Jože, Ulača Drago in Vovk Joža. Vmes so romani, povesti, novele, pravilice, mladinske zgodbe domače igre itd. Ponatisi so štirje vose drugo so nova dela, nastala večinoma v letih sedanjega vojna.

Na drugem mestu so prevodi iz slovenskih slovestev, srbskega, hrvaškega, bolgarskega, češkega, slovaškega, belgijskega in ruskega. Zastopanih je

MID TRINEM IN CVETIJEM
* LJUBEZENSKI ROMAN V DVEH DELIH *

Postati sem hotela fatica. Premišljevala sem, kako bi pobežnila od lu, pa sem vedela, da brez denarja nikamor ne morem. Tako sem sklenila ukrasti sličično zlato cigaretno dozo z briljanti in jo prodati. Toda odločiti se nisem mogla. Bilo je tako hudo.

>O ti mala, sladka zločinka! je smeje se vzkliknil Boris. >Če ti ni vest obtežena z nobenim drugim grehom, potem bodi mirna! Rodbina tvojega strica ti je dolžna dosti več, kakor je vredna tista zlata doza z briljanti. Mimo tega si hotela lo stori ti samo zato, da se rešiš iz ječe, v katero so te zaprli, da bi poleg mogli izvršiti svoje zločinske načrte. To bi bila fatvina v silo. Če te je imel tvoj stric res tako rad, bi ti bil listo dozo gotovo sam podaril. Morda ti jo je izročil v varstvo že z namenom, da se z njeno pomočjo rešiš, če bi on nenadoma umrl.

>Vendar mi je bilo neznošno hudo ob misli, da bi postala fatica, je rekla Sonja. >Kako hudo mora šele biti tebi Lydiji in Veri!

do bornih bajt
VAN KAIT
KREMA EMOLLIENTE

>Njuna vest je že preveč zakrknjena, da bi se je sploh zavedali, je dejal Boris. >O bodi Bogu hvala, da nisi Vera! Saj si nisi misliti ne moreš, kako hudo mi je bilo že ob sami misli, da bi bila tista, ki je zdaj v Ljubljani, res ti. Kako strašno bi bilo potem moje razočaranje, ko sem te vsa leta videl v svojih mislih in sanjah čisto drugačno, tako, kakršna si v resnici, kar šele zdaj vem. Kako bi tudi mogla nastati iz tistega drobnega dekletca, ki je hotelo prinesli sonce svojemu očetu, tako brezsrčno bitie, kakršno je Vera?

>Ah, Boris, je vzkliknila Sonja, >zdaj bi mu morda res prinesla sonce, pa je — mrtev. Kako srečni bi mogli biti vsi, jaz, ti, on in teta Marjan! O, pripoveduj mi vsaj kaj o njem!

Boris je povedal Sonji vse o življenju njenega očeta v preteklih letih in o njegovi smrti. Samo o zadnjem njegovem srečanju z njeno materjo ni hotel govoriti. Vse to najzve šele iz pisma, ki ga ji je bil oče napisal pred smrtjo. Povedal pa ji je, kako je hrepenel po njeni vrtnji in kako se je prej mučil z dvomi, ki so mu razjedali srce in dušo. Nazadnje je pa dejal:

>Kako je mislil, boš spoznala iz dolgega pisma, katero ti je zapustil. Napisal ga je tik pred smrtjo, v strahu da ne bo pričakal živ tvoje vrnitve.

>Pismo, pismo zame? je rekla Sonja.

>Da, Sonja.

>Nikdar mi ni pisal ni ene same besede! je vzkliknila Sonja bolešno in si z rokama pokrila obraz. >In zdaj mi je napisal dolgo pismo? Kje je tisto pismo, Boris? Kdaj ga bom videla?

>Hrani ga moj oče, ki ti je določen do tvoje polnoletnosti za varuha. Pro-

sil ga bom, naj ti ga izroči takoj, ko se vrneva v Ljubljano.

>Ko se vrneva v Ljubljano? je vzkliknila Sonja. >Ah, kako sladko zvene te besede. Domov... domov... Torej bom res mogla domov?

>Seveda boš mogla. Takoj bova, odpotovala. Peljal te bom tja jaz, tvoj vitez. Ali veš, kdo me je prvi imenoval za tvojega viteza?

>Moj oče?

>Ne, tvoja mati.

>Moja mati? Moj Bog, ne uniči mi lepote teh trenutkov! Kako strašno je, misliti na to, da je moja mati, ki sem jo dolgo ljubila v vseh svojih hihih hrepenenjih, izgubljena ženska, ki je brezsrčno zapustila mojega očeta in mene. Ne moreš si zamisliti groze, ki me je prevzela, ko mi je Vera surovo odšla zavoso sanj iznad resnice. Zato se zdaj bojim vsake besede o svoji materi.

>Ne smeš se bati, Sonja! je dejal Boris in jo spel prišinil k sebi. >Ko boš vse izvedela, boš drugače sodila o svoji materi. Tudi tvoji oče ji je vse odpustil in umrl spravljen z njo. Vse to boš izvedela iz samega njegovega pisma. Povedati ti hočem le, kako se je zgodilo, da me je tvoja mati imenovala za tvojega viteza.

Boris je potem povedal Sonji o svojem zadnjem srečanju z njeno materjo tistega dne, ko je za vselej odpotovala iz Ljubljane. Sonja ga je ginjena poslušala in solze so ji modile lica. Nato ga je vprašala, če njena mati še živi.

>Da, tvoja mati še živi, je dejal Boris, in bila je v svojem drugem

povsod poznan
VAN KAIT
KREMA RAPIDA

zakonu zelo srečna. Njen mož, slavni virtuoz Dušan Kalan, jo je neizmerno ljubil. Bila pa je take ljubezni tudi vredna.

>Kako se je imenoval njen mož? je vprašala Sonja.

>Filip Kalan. Tvoja mati pa je Ana Kalanova.

Sonja je zamežala in ostala tako nekaj trenutkov, da bi si boljše prikljala v spomin slike, ki jih je bila nekoč videla v ilustriranem časopisu, in besede, ki jih je o Kalanu govorila njena vzgojiteljica gospodična Berndtova. Tisti časnik je bil še vedno spravljen v knjižnici. Boris jo je zaskrbлено opazoval. Kaj premišljuje? Toda nenadoma se je zganila in rekla:

>Slika moje matere sem že videla, pa nisem vedela, da je moja mati.

Potem mu je pripovedovala o časopisu in pripovedovanju gospodične Berndtove. In ko je pri tem pripovedovanju spet zahtela ji je rekel:

>Samo nad preteklim smeš še jokati. Bodočnost, ki te čaka, bo sončna. Sonce, ki si ga hotela prinesli očetu, bo sijalo zdaj tebi in meni, Sonja moja zlata!

>Kako naj verjamem, je zavzdihnila, >da bo res lepo, ko sem doslej poznala samo grenkosti in trpljenje?

Saj si ne morem zamišljati, da bi se moglo naenkrat vse tako spremeniti.

>Spremenilo se bo in se je že spremenilo, je dejal Boris. >Od tega trenutka dalje je preteklost mrtva. Zivela bo samo bodočnost, najina bodočnost.

>Od tega trenutka? Ne, Boris, dokler ne bom onstran teh zidov, ne bom verjela. Saj sem še vedno ujeta in z menoj si zdaj ujet tudi ti.

>Bodi brez strahu, je smeje se dejal Boris. >S tvojo paznico bom hitro opravil. V najslabšem primeru bova pač splezala čez zid. Kdaj se bo tvoja služabnica prebudila?

>Vsak trenutek bo prišla sem. >Dobro, potem moram najprej odstraniti sledove mojega prihoda, je rekel Boris, poljubil še enkrat Sonjo in nato stolpil k zidu ter potegnul v park vrv, lestev in površnik, katerega je bil namestil na vrhu, da ga je obvaroval pred bodočim steklom. Potem je skril svoje stvari v grm in stolpil sam med vejicje, kjer je hotel počakati na Anetto, medtem ko je Sonja spel sama sedla na klop.

XXXIX.

Anetta se je bila med tem naspala in se napolila v park, da poišče Sonjo. Zagledala jo je že od daleč na klopi, kakor običajno. Nič ni pričalo o onem, kar se je bilo pravkar dogodilo. Sonja se je z vso voljo obvladala, da bi bila popolnoma mirna. Kaj bo Boris storil, ni vedela, strah pa je ni bilo več, saj je vedela, da je v njeni bližini. Popolnoma prostodušno je vprašala starko:

>Na, Anetta, ali ste dobro spali?

>Da, gospodična Vera, prav dobro sem se spočila.

Anetta je hitro sedla na klop, Sonja je pa dejala:

>To delo je za vas pretežavno, Anetta. Gospa bi bila morala postaviti na vaše mesto mlajšo žensko.

>Ne, ne, je rekla starka. >Gospa ne bi mogla najti nobene druge, ki bi ji služila tako kakor jaz, in jaz sem še zelo močna.

je naš VAN KAIT.
VAN KAIT
SHAMPOO

>To vam že verjamem, da vaša gospa ne bi bila mogla najti nobene druge ženske, za tako opravilo, kakor je vaše. Niti jezna ne morem biti na vas, Anetta, da me stražite v tem jelništvu, ker vem, da vse te hudobije ne počenjate v svojo lastno korist, ampak samo zavoljo svoje gospodarice. Vi ste zelo zvesta služabnica, celo preveč zvesta.

>Da, svojo gospo ljubim zelo, je dejala starka. >Kakor da je moja hči. Saj sem jo pestovala že kot otroka. Toda kaj govorite? O jelništvu in hudobiji? Tu ni nobenega jelništvja in nobene hudobije, gospodična Vera.

>Pač, Anetta. Vi počenjate hudobijo, ko me tu stražite in mi hočete dopovedati, da sem Vera, čeprav do-

bro vesle, da je Vera odpotovala z gospo.

>Ali hočete, da bom spel jezna? je dejala Anetta in je nasršeno pogledala. >Vi ste gospodična Vera, razumete in če ne boste poslušni, boste morali v norišnico.

>Ne, je odvrnila Sonja uporno. >jaz nisem Vera, pa če mi grozite tudi z ne vem čem. Na lo ime vam ne bom več odgovarjala. Jaz sem Sonja Bregantova in vam prepovedujem imenovati me drugače!

>Molčitel! je kriknila Anetta in razsrjena planila s klopi. >Če mi še enkrat reče, da se ne boste pokorili, vas bom za tako dolgo zaklenila v vašo sobo, da se boste nazadnje le spametovali.

V tistem trenutku pa je stara služabnica začutila na svojem ramenu težko možko roko in krepak možki glas je dejal:

>Tega ne boste nikoli več mogli storiti, Anetta!

Kakor od strele zadeta se je Anetta zdrznila in odskočila. Tedaj je šele zagledala pred seboj Borisa Klemenčiča. In šele čez nekaj trenutkov si je toliko opomogla od strahu, da je spregovorila:

>Kdo ste? Kaj hočete tu? Oh mon dieu, kako ste prišli v park? Kaj želite?

>Ne mnogo, je odgovoril Boris, >samo ključ od vrat.

>Ključ od vrat iz parka? Nikoli. Vi ste vlomilec, tat. Kako ste prišli sem?

>Čez zid, je rekel Boris in pokazal na meslo, kjer ga je bil preplezal.

>Ven, ven! je zakričala starka. >Poklicala bom hlapce in pse. Brž ven, tja, od koder ste prišli!

>O, nikakor, je dejal Boris in se zasmel. >Čez zid ne bom več plezal. Posodili mi boste rajši ključ. Hlapcev v gradu ni in psov tudi ne. Sploh ni tu nikogar, razen nas treh. In tudi sam ne pojdem, ampak pojde z menoj tudi gospodična Sonja Bregantova.

>To je gospodična Vera Bregantova in ne Sonja! je jezno zakričala Anetta in se postavila pred dedke, ko da jo hoče zaščiti pred tujim možkim. >Sonja Bregantova je daleč od tu, v Ljubljani. To je uboga Vera, ki je bolna na duhu in mora živeti v miru. Gotovo vam je ona govorila le neumnost.

>Ne razburjajte se, veleccenjen! je dejal Boris. >Nič vam ne more pomagati. Gospodična Sonja pojde z menoj v Ljubljano, kjer sedita gospa Lydija in njena častita hči Vera že nekaj dni v zaporu zaradi poskušene sleparije. Načrt za prisvojitvev zapuščine gospoda Frana Breganta se ni posrečil. Pa tudi vi boste prišli v zapor, ker ste sodelovali pri tem zločinu. Gospodična Vera je igrala tako slabo vlogo gospodične Sonje, da je bila kmalu razkrinkana. Torej naglo: dajte mi ključ!

EVO
PRALNI PRAŠEK
pere brez mila

Anetta se je kakor ubita sesedla na klop. Borisove besede so jo prepričale, da je vse izpuščeno, in zlomljeno je pričela prositi:

Dalje prihodnje

HUMOR

Slaba vest
>Ti, Jože, pojdiva nazaj, natakarku sva pozabila plačati račun.
>Nazaj ne grem, a rečem ti, škoda, da sva tako malo popila.

Besedna igra
V norišnici nekdo sredi noči močno pozvoni. Vrata odpre linico nad vhodnimi vrati in vpraša:
>Kdo je spodaj?
>Jaz sem, se oglasi od spodaj.
>Znorel sem in zdaj bi rad k vam prišel.

Salonski zdravnik
Gospa Zaplotnikova leži v postelji in ima vročino. Služkinja neslišno odpre vrata in javi:
>Gospa, gospod doktor Zalar je prišel na obisk. Ali sme priti k vam?
>Ne, de gospa Zaplotnikova. >Recite mu, da se nekam slabo počutim in ga ne morem sprejeti.

Nevarna podobnost
>Včeraj sem srečal nekega človeka, ki ti je bil za las podoben.
>Za božjo voljo, pa mu vendar nisi vrnil tistih 50 lir, ki sem ti jih prejšnji teden posodil.

Zlobno
>Ali imaš novo obleko, Metka?
>Da, dobila sem jo za svoj štiri in dvajseti rojstni dan.
>Beži no, pa ie še tako lepa?

Pozabljeni šef
Gospodična tajnica, kako to, da lež na moji mizi zobna ščetka?
>Gospod šef, ko ste jutraj prišli v pisarno, ste imeli zobno ščetko za ušesom in ste jo potem meneč, da je svinčnik, položili predse na mizo.

Tudi izgovor
>Zakaj mi vendar pošillate vsa svoja pisma nefrankirana?
>Nočem, da bi postali filatelisti!

Idilično
Bilo je v parku.
Helena je korakala ob strani nekega moža.
Mož je izbral samoto parka.
Poljubil je Heleno.
>Gospod! Kaj počenjate?
>Ljubim Vas, Helena!
>Od kdaj?
>Že dolgo mesecev!
Helena je vzdihnila: >Oh, Dragec — koliko časa sva zamudila!

Tajnost
>Ivan in jaz sva zaročena, toda ti je še tajnost?
>In kako dolgo bo to še tajnost?
>Dokler ne pripravim Ivana do tega, da se zaročiva.

Uganil je
>Ali že veš, kaj je včeraj Draga odgovorila na mojo ženitveno ponudbo?
>Ne.
>Vraga, torej že veš.

Vzgoja
>Peter, gotovo si ti naučil našo papigo preklinjati?
>Nikakor. Učil sem jo le, katerih besede v družbi ne smemo uporabljati.

iz knjige Življenje

Trpljenje šestletne pastorke

Tudi starejša sestra je morala pomagati pri trpinčenju svoje sestre

Nemški časopisi poročajo o sodni razpravi, ki se je te dni vršila pred posebnim sodiščem linškega deželnega sodišča proti Mariji Röhringovi. Obtožnica je Röhringovo obdolžila, da je iz sadističnih nagibov trpinčila svojo šestletno pastorko.

In tako se je pred sodiščem v Linzu dvignila zavesa in na odru se je prikazala obtožena Marija Röhringova, mačeha treh otrok, v vsej svoji pokvarjenosti, brezsrčnosti in surovosti.

Marija Röhringova je nezakonska hči prostitutke. Mogoče je prav zato, ker ni imela očeta in ni poznala družinskega življenja, bila njena duševnost topa, bolj dovzetna za grdo kakor za lepo, bolj za kriminalni kakor za družinsko življenje.

Stara je šele 33 let in vendar že v tretji poroki. Vdakar se je ločila, ker ni našla sreče v zakonu. Ne v prvem, ne v drugem zakonu ni imela otrok, ker je zaradi neke operacije postala sterilna. In tako je teklo njeno življenje naprej in se izubijalo čedalje bolj v nižave. Nazadnje vidimo Marijo Röhringovo kot pomivalko posede v neki zloglasni kmeti starega dela mesta Düsseldorfa. Tu je spoznala sedanjega moža, Karla Röhringa, vdovca, starega 45 let. Karl Röhring je pa imel iz svoje prvega zakona tri otroke, 11letnega Friderika, 9letno Margareto in 4letno Avgusto. To je bilo pred dvema letoma. Ker denarja ni bilo na prebitok, je Röhringova vzela otroke ki so bili v oskrbi pri drugih ljudeh, domov.

S starejšimi otroki, s Friderikom in Margareto, je še nekako šlo. Z najmlajšo, tedaj štiriletno Avgusto, pa se je začelo. Otrok, ki je povzročal prave materske ljubezni, je bil čez noč dobil mačehi, ki je sklenila, da bo otroka s trdo roko navadila reda.

Röhringova je zadrževala, da je otrok nesnažen, in sicer iz zlobe in iz kljubovalnosti. Röhringova je začela kaznovati, čedalje huje, čedalje brezsrčneje. Nekoč je morala mala Avgusta celih deset minut teči po prstih, tako da so ji nožice otekale in da ni mogla hoditi.

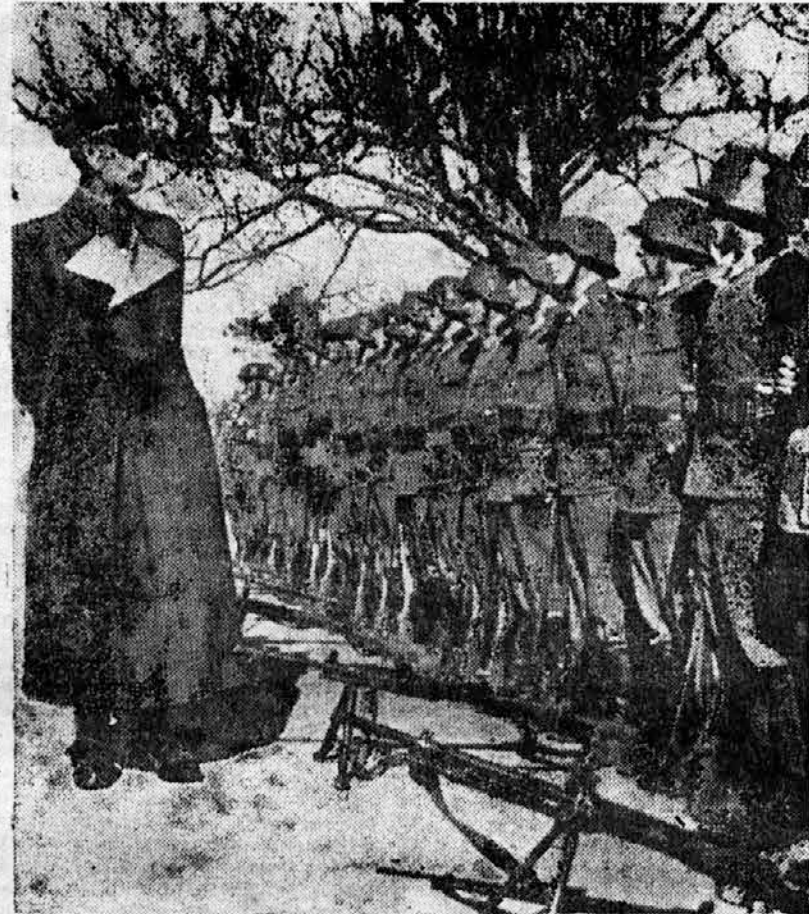
Zaradi letalskih napadov na Düsseldorf se je morala Röhringova s tremi otroki preseliti na Turinško, pozneje pa v Weyregg ob Aktskem jezeru. Posebno v Weyreggu je mala Avgusta čedalje težje prenašala svojo usodo, ker so bile kazni, ki si jih je za svojo pastorko izmislila Röhringova, čedalje huje in brezsrčneje.

Starejša sestra Margareta je morala zdaj pomagati mačehi, ko je ta kaznovala Avgusto. Stiskala je Avgusto brisalo ali kaj podobnega v usta, da sosedje niso slišali, ko je Avgusta vpila.

Nekoč je morala Avgusta skoraj vso noč preklečati, spet drugič je morala spati na golih tleh itd. Ker je imel otrok po vsem spodnjem telesu težke podplutbe in maroge, ji je mačeha ukazala, da le morala po cele ure čepeti v mrzli vodi, ali ji je pa z masažo skušala zabrisati podplutbe. Nekoč je pa pastorko tako pretepla, da ji je s kuhinjsko žlico poškodovala nosno kost.

Nazadnje je pa stvar le prišla na dan. Sodisce je Mariji Röhringovi vzelo otroke, očetu Karlu Röhringu, ki je delno vedel za to početje, a ni proli temu ničesar ukrenil, je pa odvzelo varuštvo nad otroki. Dali so jih v varstvo in v skrb dobrih ljudem in ti vedo o njih povedati samo dobro.

Sodisce je pretehtalo vse okoliščine in prišlo do spoznanja, da Marija Röhringova ni sadistka, ampak pokvarjenka, in jo je obsodilo na 5 let ječe.

Bivši sovjetski general Vlasov, voditelj gibanja za osvoboditev Rusije od boljševiške strahovlade, pregleduje oddelke svoje osvobodilne vojske. — Kakor poročamo na 1. in 2. strani, je general Vlasov izdal manifest, v katerem poziva na združitev vseh sil v boju proti boljševizmu

samosvojno in neodvisno od sfinge pri Gizehu? Podobnost bi govorila za prvo možnost, silna oddaljenost med obema za drugo.

Največja je pa skrivnost, kako je ustvaritelj tigrove sfinge v puščavi Gobi odkril skrivnost proizvajanja človeških podobnih glasov s lovilniem vetra v izklesane odprtine. Zakaj to je edini tak primer, ki ga poznamo na vsem svetu, in to iz časov, ki leže tisočletja za nami. In v vseh teh tisočletjih se naprava ni pokvarila! Tigrova sfinga govori še dandanes.

Zelo verjetno je pa, da je tigrova sfinga v zvezi z drevoredom slonov, ki stoji več sto kilometrov južneje od nje na robu Severne Kitajske. Tam je nekaj kilometrov dolga cesta, ob kateri stoje sedé ali leže iz enega samega kosa izklesani sloni nadnaravne velikosti, cesta sama pa vodi do nekega svetišča. Tudi ti sloni proizvajajo neke glasove, prav za prav tulilo, kadar piha veter, toda govoriti, kakor sfinga v puščavi, vendar ne znajo. Tudi o teh oriaških kamnitih slonih ni znano, kdaj jih je izklesal in kdo, po kakšnem naročilu in v kakšen namen. Tudi okoli njih je torej zavita skrivnost davnine, ki je ustvarila kljub manjši civilizaciji od dandanašnje nedoumljiva čudesa, in še na tako različnih, desetstisoče kilometrov medsebojno oddaljenih tleh.

Nemo moramo strmeti pred piramidami v Egiptu in v Mehiki, klanjati se moramo čudovitosti sfinge pri Gizehu in tigrove »govoreče sfinge v puščavi Gobi, a občudovati tudi drevored slonov na robu Severne Kitajske. In še nekaj: prav puščave, ali vsaj bližnje puščave, so ustvarile v starih časih največja čudesa, spomenike večnosti človeške genialnosti. M. S.

V nekaj vrstah

Pred kratkim je Žensko društvo v Gradu na Štajerskem pripravilo za članice tečaj o izdelavi čevljev. Ker je izdelava gozdarice pretežka za žensko roko, so udeleženkam tečaja pokazali izdelavo lahkih čevljev, izdelanih iz kačjega usnja, plutovine itd. Bajle so nekatere članice pokazale za to mnogo smisla in mnogo spretnosti ter so izdelale prav lepe čevličke.

Te dni je voda v lagunah v Benetkah na lepem preplavila dele mesta, ki nikoli niso pod vodo. Tako je popolnoma pod vodo trg Sv. Marka z okoliškimi ulicami, a prav tako je voda vdrta tudi v baziliko sv. Marka. Ta pojav je prav zanimiv. Res je, da sta plima in oseka v Benetkah večji kakor kjer koli na Jadranu, toda ta pojav je pripisati v prvi vrsti posebni moči in smeri morskega vetra ter izrednemu deževju zadnjih dni. Prehod iz enega kraja trga Sv. Marka na drugega se vrši po posebnih zaslonih lesenih brveh ali pa brezposelni pristajniški delavci prenašajo ljudi na ramah.

Zaradi nevarnosti terorističnih napadov na vlake v Nemčiji opozarja nemška železnica, da bodo v bodoče potujočemu občinstvu sporočili vsako bližajočo se nevarnost. Vlak se bo ustavil na odprti prozi in ženske in otroci morajo vlak zapustiti po hodnikih, moški pa skozi okna. V kolikor v bližini ne bi bilo ugodnega kritja, naj se občinstvo oddalji od vlaka 300 do 400 m daleč. Potniki, oblečeni v belo ali svetlo obleko, naj se ohranijo, da ne bodo tako vidni za tuja letala.

Govoreča sfinga

Čudesa davnih človeških stvaritev

Puščave so v starih časih ustvarile največja čudesa

Piramide starih Egiptčanov v dolini reke Nila pozna vsaj po imenu ali po sliki ljudi vsak povprečen človek, prav tako tudi ogromno sfingo pred piramidami pri Gizehu, izrazohodno od glavnega mesta Kaira, manj pa je nedvomno ljudi ki vedo da ima piramide tudi Mehika in da stoji v puščavi Gobi v Aziji sfinga, ki je še večja in čudovitejša od egiptovske. Piramide v Mehiki so zgradili azteški vladarji v neznanih časih in se razločujejo od egiptovskih samo po tem, da so grajene stoničasto, sicer pa po velikosti ne zaostajajo. Največja azteška piramida, stoječa v bližini razvalin prastarega mesta Teotihuacana v Mehiki, je celo tako velika, da so Evropeji sprva mislili, da je le grič, zakaj čas je bil prekril s peskom in prahom da so se naselili na njej najprej mahovi, potem so zrastle trave in čez stoletja ali tisočletja se je razraslo na njej grmovje in drevje. Šele ko so pričeli odstranjevati nastalo plast zemlje in rastlinstva, so spoznali da sole resnično na umetno zgrajeni ogromni piramidi.

Medtem ko vemo, da so gradili egiptovski faraoni piramide kot svoje grobnice, pa v azteških ni znano, kakšni nameni so jih ustvarili. Grobov vladarjev doslej pod njimi še niso našli. Morda jih sploh ni bilo, morda so bili pa bolj preprostosti kakor egiptovski in so že davno razpadli ne da bi ostali za njimi kakršni kolji sledovi. Verjetno je zato, da so Azteki gradili piramide le iz kulturnih namenov. Njihova vera je bila zgrajena na skoraj docela istih temeljih kakor vera starih Egiptčanov. Prvi kakor drugi so oboževali sonce kot najvišje božanstvo. Zaslediti moremo sploh tudi še mnoge druge podobnosti med vero in kulturo praljudstva ob Nilu in praljudstva v Mehiki ter drugod v Ameriki, zakaj tudi Indianci v državi Inkov so častili sonce — očeta Intia — kot stvarnika človeka, zemlje in vesoljstva. Ta sorodnost med verstvom in običaji Afrike in Amerike zbuja že dolgo pozornost raziskovalcev prazgodovinskih in prvih zgodovinskih časov, in napisanih je že mnogo domnev o stikih, ki naj bi bili obstajali nekoč med ljudstvi obeh celin ob Atlantskem oceanu. Vendar so vse te teorije še nepotrjene, čeprav zelo verjetne.

Mongolska ljudstva v Osrednji Aziji piramid niso gradila, zato pa stoji nekaj sto kilometrov daleč od budhističnega samostana Kajandila v puščavi Gobi že bogve koliko stoletij osamljena ogromna sfinga. Telo te sfinge je upodobljeno po tigru, zato ji tudi pravijo tigrova sfinga. Na vratu te kamnitne pošasti je vhod v njeno notranjost. V živo skalo vsake stonice vodijo navzdol v svetlišče z več prostori. To svetlišče je pod zemljo in v njem izviralo topli studenci, geiziri, spelnjari v kotanje iz alabastra. Svetlišče je budhistično, vendar je sfinga mnogo starejša od časov, ko se je budizem razširil v Mongolijo in Gobi, in je zato verjetno, da je pripadalo pri nekemu drugemu verstvu. Budhisti so ga najbrž šele pozneje preuzeli.

Največje čudo te tigrove sfinge v puščavi Gobi je pa to, da govori. V plavi sfinge so namreč izklesani rovi, v katere se lovijo silni gobijski viharji kakor v piščalke, ki dalejo potem človeški govorici podobne glasove. Mogoče je precej dolobno slišati celo vezane besede, podobne sanskritu, prazekiju Indije, in nekateri raziskovalci so sestavili tudi njih razlago. Toda mnjenja o teh razlagah so še de-

lena. Strinjajo se le v tem, da opominja »govorica« sfinge ljudi, ki pridejo do nje, na možnost božjo in kazen za greh. Eden izmed raziskovalcev je razumel »govorico« sfinge takole: »Ham ksa ma la va ra ia«. V tem naj bi bilo skrito poveljevanje božjih skrivnosti:

Ham — božanska modrina brezobličnega; ksa — zemeljsko zelenilo ljubezni in oblikovnosti; ma — nedosežni hrib Meru v obliki Matrikse, mogočno zemeljske žene; la — rumena prst nedopolnjene karme; va — sveta, zdraveča belina zibajočih se valov; ra — butajoča, rodeča, uničujoča rdečina ognja in njegove strele; ia — črni, rohneči vihar zraka, ki nosi trojni sestav trosvetovja, neba, zemlje in pekla.

Koliko je ta razlaga resnična ali vsaj verjetna ni mogoče povedati, zakaj tigrova sfinga v puščavi Gobi je in bo najbrž za vselej ostala skrivnost, kakor naš vse sfinge-uganke. Še bolj bo ostala skrivnost vprašanje, kdo in kdaj je izklesal to kamnitno pošast sredi neizmerno in najbolj divje puščave na svetu, tisoč kilometrov daleč od rodovitnih, obljudenih in civiliziranih pokrajin. Ali je ustvaritelj tigrove sfinge poznal egiptovsko sfingo, ki mu je bila vzor in izpodbuda? Ali se je pa misel te sfinge v puščavi Gobi rodila v neki glavi popolnoma

Marjetlica se mopi dalje. Steza jo je vodila iz gozda v široke poljane, polne rož. Ko se je sonce nagnilo v večer, pride do visoke cvetoče ograje. Pred seboj zasliši mlo stokanje in ugleda na tleh izruvano venco lilijo. »Ubožica,« se je usmili Marjetlica. Brž izgrebe s prsti jamico, vsadi lilijo in v prgiščih nanosi vode iz bližnjega jarka. »Revica, zdaj ti ne bo treba umreti.« Komaj to izreče, zašumi močan veter in rdeča zarja oblije nebo in zemljo. Cvetna ograja se razdeli in pred Marjetlico stoji prelepa žena. »Ne boj se me, Marjetlica,« ji reče. »Kraljica vseh rož sem. Varovali te hočem in ti bili na tvoji težki polji v pomoč. Kadar koli boš v sliski, me pokliči in pomagala ti bom. Našo povede rožna kraljica Marjetlica v svoj grad sredi prelepega vrta. To ni bil navaden grad. Bil je ves iz najlepših rož in okna so bila iz rosnih kapljic, blestečih se ko dragulji v soncu, nanizanih na tanko pajčevino.

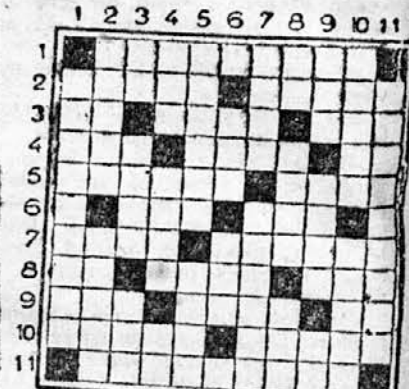
TRI BOTRICE

Napisala in narisala Ludovika Terčkova

DALJE PRIHODNJC

Križanka šte. 36

POMEN BESED

Vodoravno: 1. Visoko gorovje v notranji Aziji. — 2. Zolajev roman. Slab začetek. — 3. Ime črke. Danes se zadovoljimo z njenim nadomestkom. Grška črka. — 4. Roževinasta tvorba kože. Nemška podlaga denarja. Zemljiška mera. — 5. Vsakdo ga ni vreden, kdor ga sliši. Umetni kavčuk. — 6. Kemični znak za fosfor. Maščoba. Ustanovitelj perzijske države († 529 pr. Kr.). Predlog. — 7. Poljski delavec. Ubožec. — 8. Medmet. Najmanjši del prvine. Del ladje. — 9. Žensko ime. Ime zobne kreme. Pevska oblika vezika. — 10. Služi za shrambo in prevoz raznih stvari. Moško ime. — 11. športna panoga.

Navpično: 1. Ropski polotok. 2. Močnata jed. Popotnik. 3. Prešernov veznik. Fizični pojem. Švedsko ime znanega finskega industrijskega mesta. — 4. Ugleden svetnik. Padavina. Dve črki iz besede »človek«. — 5. Moško ime. Japonski politik. — 6. Predlog. Daljša doba. Posoda. Kemični znak za bor. — 7. Polzihtni kamen. Japonsko oblačilo. — 8. Kvarčni izraz. Nemško ime koroškega hriba. Starorimski hišni bog. — 9. Krimhildina mati. Začaranje. Dve črki iz besede »družba«. — 10. Jamski plin. Livada. — 11. Srednjeevropsko gorovje.

Rešitev križanke šte. 35

Vodoravno: 1. rosa; ožim. — 2. en; rak; no. — 3. jeroš. — 4. ukana; oba. — 5. brna; štor. — 6. lik; strah. — 7. ošta. — 8. ko; ter; ej. — 9. ajda; ihta.

Navpično: 1. republika. — 2. on; kri; oj. — 3. Janko. — 4. arena; sta. — 5. ara; ste. — 6. oko (iz reka: Več vidijo oči od očesa); štiri. — 7. botra. — 8. in; boa; et. — 9. monarhija.

Vsak potnik naj ima s seboj majhen zavitek z obveznim materialom da ga morejo njegovi sopotniki, če bi bil obstreljen, obvezati.

Pred sedanjjo vojno je Italija potrebovala na leto 3.000.000 m³ lesa, toda lastna produkcija je krija le eno tretjino potreb. Ker pa Italijani po sedanjji vojni ne morejo računati z velikim uvozom lesa, so odgovorni čini telji začeli premišljevat, kako bi Italija prišla do potrebnega lesa. saj je ogromno mest porušenih in poškodovanih in je samo za obnovu Milana potrebno več kot pol milijona kubnih metrov lesa. Rešitev naj bi bil kanadski topol, ki je izredno koristno drevo, saj se danes uporablja za izdelavo celuloze, vezanih plošč, vzgalič, zabojev, pohištva, celo slamnate klobuke izdelujejo iz topolovih oblacev. Ker ta les izredno hitro raste in je vsestransko uporabljen, mislijo nasaditi po 5 milijonov drevesc na leto in tako izpremeniti Italijo v deželo topola.

Vse nove in nove iznajdbe prinaša vojna. Doslej smo konzervirali meso, kompote in zelenjavo v pločevinastih škatlah, v steklenicah z gumijastim obročkom, v bodoče se nam pa obeta konzerviranje v tubah iz aluminija. Prvi poskus je že storjen, in sicer v konzerviranem mehkega sira za nemško vojaštvo. Konzerve, konzervirane na ta način, se držijo leta in leta, ne da bi se pokvarile ali da bi se jim izpremenil okus, obenem so pa zelo lahke in pripravnne za prenašanje in prevažanje. Toda ni ostalo samo pri siru. Iznašaji so tudi način za konzerviranje mesa v tubah. Bajle je ta način konzerviranja boljši kakor konzerviranje v pločevinastih škatlah: obstajajo mu tudi velik pomen za v gospodinjstvu.

Kdo ugame?

Število učencev

»Koliko dečkov vas je v razredu?« je vprašal tujec učence Tončka. Tamu je odgovoril s hudomušnim nasmehom: »Če seštejete naše roke, prste, nože, prste na nogah, nosove in ušesa in od tako dobljene vsote odštejete 1170, izveste, koliko nas je.«